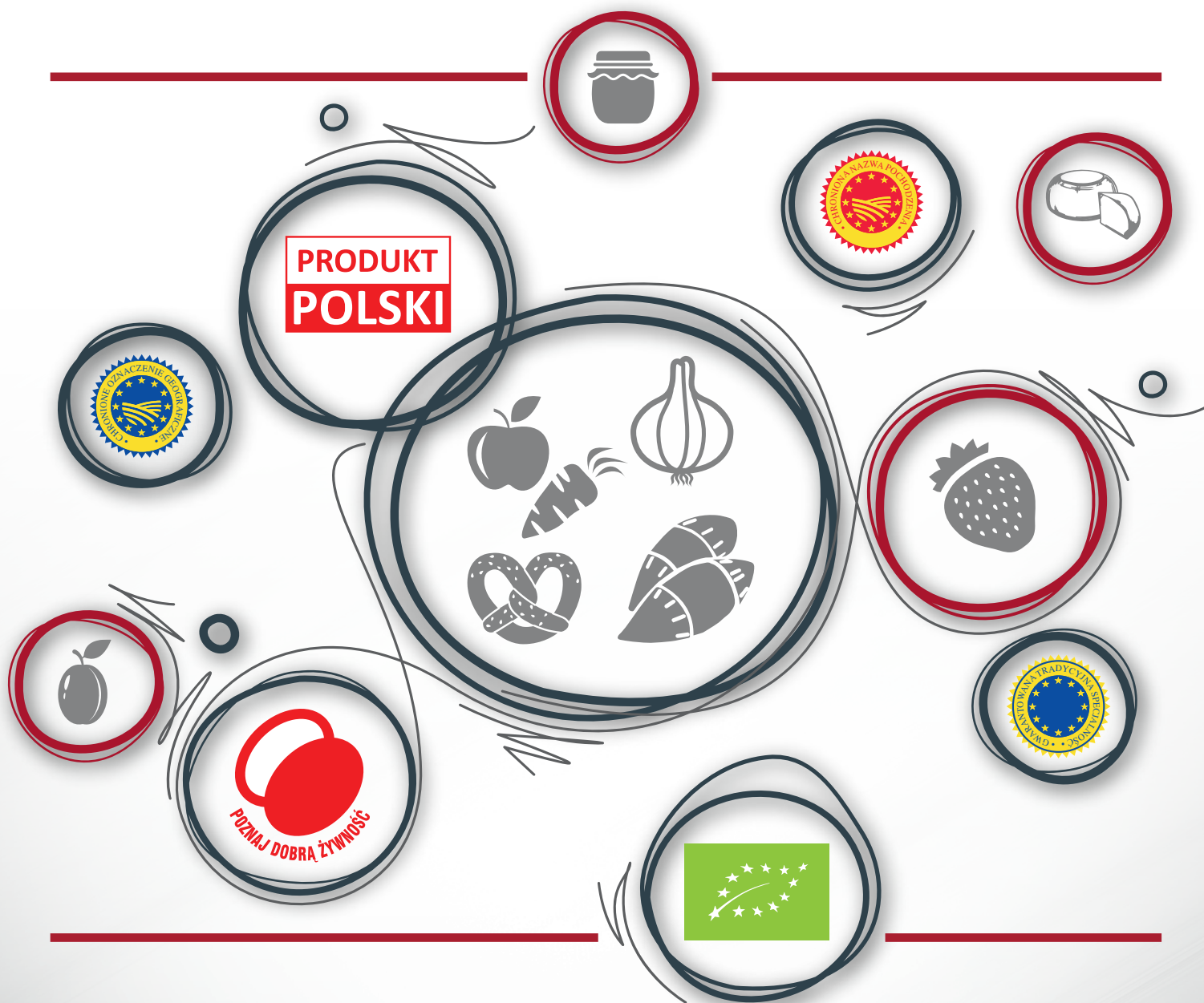

Biuletyn Informacyjny

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

TRENDY NARZĘDZIA KIERUNKI
NR 2/2020

#KupujŚwiadomie

NADZÓR NAD SPÓŁKAMI,
W TYM HODOWLANYMI
O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU
DLA GOSPODARKI NARODOWEJ

WSPIERANIE DZIAŁAŃ
INNOWACYJNYCH
I ROZWOJOWYCH W SEKTORZE
ROLNO-SPOŻYWCZYM

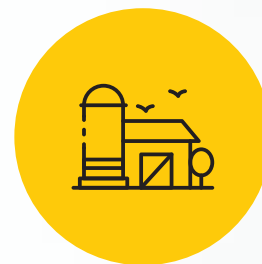
GOSPODAROWANIE
ZASOBEM WŁASNOŚCI
ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA

ANALIZY RYNKOWE
I TRANSFER WIEDZY

ZADANIA Z USTAWY
O KSZTAŁTOWANIU
USTROJU ROLNEGO

RESTRUKTURYZACJA
ZADŁUŻENIA PODMIOTÓW
PROWADZĄCYCH
GOSPODARSTWA ROLNE

RYNKI ROLNE
I ŁAŃCUCH ŻYWNOŚCIOWY

WSPIERANIE KONSUMPCJI
I PROPAGOWANIE
ZDROWYCH NAWYKÓW
ŻYWIENIOWYCH

ZADANIA W ZAKRESIE
ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ
ENERGII (OZE)

PROMOCJA PRODUKTÓW
ROLNO-SPOŻYWCZYCH

WSPIERANIE OSÓB ZAGROŻONYCH
WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM
(POMOC ŻYWNOŚCIOWA)

SPIS TREŚCI

- 2** List Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa
Grzegorz Pięta
- 3** #KupujŚwiadomie – jak identyfikować żywność certyfikowaną?
Marcin Wroński, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- 6** PRODUKT POLSKI – nasz wybór ma znaczenie
- 8** Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w 2019 roku
Grzegorz Pięta, p.o. Dyrektor Generalny KOWR
- 16** Działania interwencyjne na rzecz równowagi rynkowej
Hanna Wojniak
- 18** Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020
Anna Dorota Gut
- 20** Fundusze promocji w liczbach
Emilia Olszewska-Brzezińska
- 22** Poradnik eksportera. Rodzaje strategii wchodzenia na rynki zagraniczne
Ada Krzewicka
- 24** Sytuacja na rynkach rolnych
- 32** Summary

str. 3

#KupujŚwiadomie – jak identyfikować żywność certyfikowaną?

Certyfikaty i znaki jakości informują o pochodzeniu, warunkach uprawy lub hodowli oraz sposobie wytworzenia produktu żywnościowego. W kampanii #KupujŚwiadomie KOWR wskazuje, jakich certyfikatów i oznaczeń szukać na produktach i jak te informacje rozumieć.

str. 8

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w 2019 roku

Dyrektor Generalny KOWR Grzegorz Pięta podsumowuje ubiegłoroczne działania Krajowego Ośrodka. Do zadań KOWR należały: gospodarowanie Zasobem WRSP, kształtowanie ustroju rolnego, nadzór właścicielski nad działalnością spółek, wspieranie działań innowacyjnych, promocja żywności, wspieranie i monitorowanie rynków rolnych, pomoc żywnościowa, „Program dla szkół”, zadania w zakresie OZE oraz transfer wiedzy.

Biuletyn Informacyjny KOWR

ISSN 1233-2437, nakład 8000 egz.

Wydawca: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

01-207 Warszawa, ul. Karolkowa 30

Redakcja: Departament Rozwoju Rynku, Wydział Wydawnictw

tel. 22 376-71-14, faks 22 376-70-51, e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Projekt graficzny, DTP, druk

www.ccp.com.pl

Wydawnictwo bezpłatne

Szanowni Państwo, Drodzy Czytelnicy,

serdecznie zapraszam do lektury „Biuletynu Informacyjnego” Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Numer otwierają publikacje związane z realizowanymi przez KOWR działaniami #KupujŚwiadomie w ramach kampanii „Polska smakuje”. Kluczem do tego, jaka powinna być polska żywność, są preferencje konsumenckie, a te wyznaczone są m.in. przez dwa czynniki: jakość i bezpieczeństwo. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wskazuje, jakich certyfikatów jakości i oznaczeń szukać na etykietach produktów spożywczych i jak te informacje rozumieć. W tym trudnym dla polskiej gospodarki czasie najmniejsze decyzje zakupowe są niezwykle ważne dla rodzimych producentów, stąd trzon działań informacyjno-promocyjnych dotyczy oznaczenia PRODUKT POLSKI. Pamiętajmy: nasz wybór ma znaczenie!

Najnowsze wydanie „Biuletynu” to kompendium wiedzy o działalności KOWR w ubiegłym roku. Zamieszczamy obszerną informację o tym, jakie zadania realizowaliśmy na rzecz rozwoju rodzimego sektora rolno-żywnościowego oraz obszarów wiejskich.

W czasie pandemii „koronawirusa” prowadzimy intensywne działania wspierające polskich producentów żywności. Dopłaty do prywatnego przechowywania stanowią jeden z elementów działań interwencyjnych na rynkach rolnych Unii Europejskiej. Mechanizmy realizowane przez KOWR są wsparciem dla branży mlecznej i mięsnej. Czasowe zmagazynowanie nadwyżek towarów, które nie trafią na rynek, pozwoli uniknąć destabilizacji cen.

W numerze piszemy również o zadaniach KOWR dotyczących niezwykle ważnego ze społecznego punktu widzenia Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 oraz administrowanych przez Krajowy Ośrodek 10 funduszach promocji produktów rolno-spożywczych.

Zapraszam do lektury

GRZEGORZ PIĘTA
p.o. Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

#KUPUJŚWIADOMIE

– JAK IDENTYFIKOWAĆ

ŻYWNOSĆ CERTYFIKOWANĄ?

Świadomość polskich konsumentów rośnie – coraz częściej zwracamy uwagę na jakość i miejsce pochodzenia kupowanej żywności. Jakich certyfikatów jakości i oznaczeń szukać na etykietach, jak orientować się w gąszczu symboli widniejących na opakowaniach produktów? Informujemy o tym w kampanii #KupujŚwiadomie. Trwa kolejna odsłona akcji wspierającej polskie rolnictwo i krajową gospodarkę.

13 maja 2020 r. odbyła się kolejna już wideokonferencja z cyklu PRODUKT POLSKI. Tym razem dyskusja toczyła się wokół pytania: „Jak identyfikować żywność certyfikowaną?”. Wideokonferencja odbyła się z inicjatywy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa przy współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Instytutem Gospodarki Rolnej i portalem „Świat Rolnika”.

Dyskusję otworzył minister Jan Krzysztof Ardanowski, który w słowie wstępnym podkreślił, że Polska produkuje żywność zdrową, smaczną i bezpieczną, spełniającą wszystkie obowiązujące standardy. Minister wskazał, że znaki i certyfikaty, którymi oznaczamy produkty oraz prowadzone kampanie informacyjne, mają zainteresować konsumentów, czym tak naprawdę jest polska żywność. W dalszej części dyskusji uczestnicy panelu próbowali odpowiedzieć na pytania: W jaki sposób możemy budować markę polskiej żywności? Jak promować polską żywność? Czy znakowanie żywności pomogłoby sprawniej komunikować konsumentowi zalety polskich produktów? Z czym powinna być kojarzona polska żywność? Na co zwracają uwagę konsumenci? Na te pytania próbowali odpowiedzieć:

- Andrzej Romaniuk – Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
- Michał Rzytki – Dyrektor Departamentu Jakości Żywności i Bezpieczeństwa Produkcji

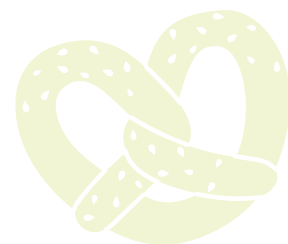
Roślinnej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

- Marcin Wroński – Zastępca Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa,
- Jerzy Wierzbicki – Grupa Robocza Promocja Copa Cogeca,
- Maciej Majewski – Stowarzyszenie Sady Grójeckie,
- prof. Sylwia Żakowska-Biemans – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego,
- Monika Przeworska – Instytut Gospodarki Rolnej.

Kluczem do tego, jaka powinna być polska żywność, są preferencje konsumenckie, a te wyznaczone są m.in. przez dwa czynniki: jakość i bezpieczeństwo. Za każdym znakiem i certyfikatem, którego logotyp jest zamieszczony na opakowaniu, kryje się pewna treść, wskazująca na pochodzenie, warunki uprawy lub hodowli oraz sposób wytworzenia. W kampanii #KupujŚwiadomie Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wskazuje, jakich certyfikatów i oznaczeń szukać na produktach i jak te informacje czytać i rozumieć.

CERTYFIKOWANE PRODUKTY REGIONALNE

Głównym założeniem systemów jakości żywności w UE jest promowanie zróżnicowanej produkcji

WIDEOKONFERENCJA

PRODUKT POLSKI

JAK IDENTYFIKOWAĆ ŻYWNOSĆ CERTYFIKOWANĄ?

MICHAŁ RZYTKI

Departament Jakości
Żywności
i Bezpieczeństwa
Produkcji Rolniczej
Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

MACIEJ MAJEWSKI

Stowarzyszenie
Sady Griegołkie

MAREK MIŚKO

Polska Grupa Medialna
Rolników
i Konsumentów

MONIKA
PRZEWOŃSKA

Instytut Gospodarki
Rolnej

JAN KRZYSZTOF
ARDANOWSKI

Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

MARCIN WRÓŃSKI

Krajowy Ośrodek
Wspierania Rolnictwa

JERZY WIERZBICKI

Grupa Robocza
Promocja
Copa Cogeca

SYLWIA ŻAKOWSKA
-BIEMANS

Sykcła Główna
Gospodarstwa
Wiejskiego

ANDRZEJ
ROMANIUK

Główny Inspektor
Jakości Handlowej
Artykułów Rolno -
Spożywczych

"TO, CO DOBRE, rodzi się
Z POLSKIEJ ZIEMI"

rolnej, ochrona nazw produktów przed nadużyciem i imitacją oraz pomaganie konsumentom w zrozumieniu szczególnego charakteru produktów zarejestrowanych. Podstawowymi znakami służącymi do identyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych są: Chroniona Nazwa Pochodzenia i Chronione Oznaczenie Geograficzne – podkreślające związek między jakością a miejscem pochodzenia produktów oraz Gwarantowana Tradycyjna Specjalność – wyróżniająca ich tradycyjną metodę produkcji. Umieszczony na etykiecie produktu symbol jednego z trzech certyfikatów gwarantuje wyjątkową jakość produktu, wynikającą ze specyficznych uwarunkowań regionalnych, historii czy też unikatowej tradycji wytwarzania.

Chroniona Nazwa Pochodzenia oznacza nazwę produktu pochodzącego z określonego regionu, miejsca lub kraju. Jakość lub cechy charakterystyczne tego produktu są wynikiem oddziaływania środowiska geograficznego, na które składają się zarówno czynniki naturalne, jak i ludzkie. Chroniona Nazwa Pochodzenia odnosi się do obszaru geograficznego, na którym odbywają się wszystkie etapy produkcji danego wyrobu.

Chronione Oznaczenie Geograficzne oznacza nazwę produktu pochodzącego z określonego regionu, miejsca lub kraju, którego jakość, renoma lub inne cechy charakterystyczne są wynikiem danego pochodzenia geograficznego. Chronione Oznaczenie Geograficzne odnosi się do obszaru geograficznego, na którym odbywają się wszystkie etapy produkcji danego wyrobu.

Chronione Oznaczenie Geograficzne oznacza nazwę produktu pochodzącego z określonego regionu, miejsca lub kraju, którego jakość, renoma lub inne cechy charakterystyczne są wynikiem danego pochodzenia geograficznego. Chronione Oznaczenie Geograficzne odnosi się do obszaru geograficznego, na którym odbywają się wszystkie etapy produkcji danego wyrobu.

styczne są wynikiem danego pochodzenia geograficznego. Chronione Oznaczenie Geograficzne odnosi się do obszaru geograficznego, na którym odbywa się co najmniej jeden z etapów produkcji danego wyrobu.

Gwarantowana Tradycyjna Specjalność oznacza produkt, który posiada specyficzny charakter odróżniający go od podobnych produktów należących do tej samej kategorii oraz udokumentowaną, co najmniej 30-letnią tradycję i historię jego wytwarzania. Nazwa produktu powinna być sama w sobie oryginalna albo odnosić się do oryginalnych cech produktu.

Aktualnie 43 polskie produkty są wpisane do rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności, a kolejny czeka na rejestrację.

CERTYFIKOWANE
PRODUKTY EKOLOGICZNE

Zamieszczany na etykietach znak jakości wraz z numerem certyfikatu potwierdza, że produkt jest wolny od zanieczyszczeń, chemii i GMO oraz wytworzony z dbałością o środowisko naturalne ze szczególnym uwzględnieniem łączenia przyjaznych środowisku praktyk gospodarowania, wspomaganie wysokiego stopnia różnorodności

biologicznej, wykorzystywaniu naturalnych procesów oraz zapewnianiu właściwego dobrostanu zwierząt. Wytwórcy żywności ekologicznej spełniają bardzo restrykcyjne normy produkcyjne, a ich praca jest na bieżąco kontrolowana, dzięki czemu ich produkty cechują się najwyższą na rynku jakością.

CZYM SIĘ RÓŻNIĄ CERTYFIKATY OD OZNACZEŃ?

Żywność certyfikowana w ramach krajowych systemów daje gwarancję jakości dzięki stosowaniu określonych, rygorystycznych metodyk i zasad produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem jakości i pochodzenia surowca, z którego jest produkowana. Udział producentów w tych systemach przekłada się również na nadzorowanie kolejnych etapów procesu produkcji i zapewnienie zawsze tej samej jakości.

Produkty z oznaczeniami nie są wytwarzane w ramach systemów jakości, ale mają charakterystyczne cechy, które wpływają na ich wyjątkowość i unikalność. Są to takie walory jak pochodzenie surowców użytych do produkcji czy tradycyjne metody wytwarzania. Poniżej przykłady takich oznaczeń:

Program Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Poznaj Dobrą Żywność funkcjonuje od 1 maja 2004 r. Najważniejszym jego celem jest promocja żywności wysokiej jakości, potwierdzonej znakiem PDŻ. To także pomoc kon-

sumentowi w dokonaniu świadomego wyboru produktów żywnościowych, podnoszenie zaufania do produktów wytwarzanych masowo o wysokiej i stabilnej jakości.

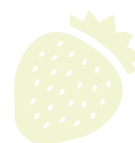
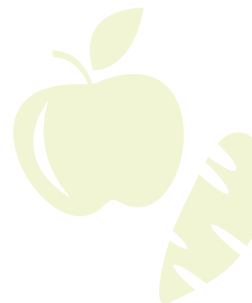
Znak towarowy PRODUKT POLSKI oznacza, że towar został wytworzony w Polsce, z użyciem polskich surowców. Wraz z oznaczeniem PRODUKT POLSKI mogą być zamieszczone inne oznaczenia i certyfikaty wspomniane powyżej, które dodatkowo świadczą o jakości i bezpieczeństwie danego produktu.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa koordynuje działania związane z promocją polskich produktów. Na stronie www.polskasmakuje.pl – dedykowanej zarówno producentom, jak i konsumentom – można znaleźć szczegółowe informacje o certyfikatach i oznaczeniach uznanych przez MRiRW. Zachęcam do odwiedzania tej strony, jak również do śledzenia konta Polska smakuje na Facebooku.

Wideokonferencję „PRODUKT POLSKI – jak identyfikować żywność certyfikowaną” można obejrzeć na stronie www.gov.pl/produktpolski, a szczegółowe informacje dotyczące certyfikatów i oznaczeń są dostępne na www.polskasmakuje.pl.

Marcin Wroński

Zastępca Dyrektora Generalnego
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

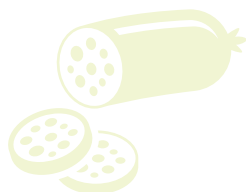
PRODUKT POLSKI

– NASZ WYBÓR MA ZNACZENIE

Polscy konsumenci przywiązują coraz większą wagę do miejsca pochodzenia nabywanych wyrobów. Znak PRODUKT POLSKI umożliwia łatwiejsze wyszukiwanie produktów wytworzonych w Polsce z użyciem rodzimych surowców.

Doświadczenia ostatnich lat pokazują, że polskie pochodzenie produktów zyskuje na znaczeniu. Coraz chętniej wybieramy towary wytworzone w kraju i z rodzimych surowców. Polacy chcą wspierać krajowych producentów i przedsiębiorstwa.

Na podejmowane decyzje zakupowe istotnie wpływa dobre oznakowanie produktów. Dlatego Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa prowadzą działania zachęcające polskich producentów do znakowania wyrobów informacją PRODUKT POLSKI, a konsumentów do czytania etykiet. Wprowadzone regulacje prawne dają producen-

tom możliwość wyróżniania na rynku produktów wyprodukowanych w Polsce z polskich surowców poprzez właściwe ich oznakowanie. Dzięki prostej grafice nawiązującej do polskiej flagi oznaczenie PRODUKT POLSKI jest łatwo zauważalne dla konsumentów, którzy kraj pochodzenia uznają za jedno z najważniejszych kryteriów zakupu.

Obecnie trwa kolejna odsłona kampanii informacyjnej „Kupuj świadomie – PRODUKT POLSKI” mającej na celu zachęcanie konsumentów do dokładnego czytania etykiet na opakowaniach produktów, świadomych zakupów, a w efekcie wspierania polskich przedsiębiorców. Realizacja w czasie pandemii i pogorszenia sytuacji ekonomicznej polskich producentów nabiera szczególnego wydźwięku. Do akcji zachęcającej do nabywania produktów z oznaczeniem PRODUKT POLSKI włączyli się muzycy, sportowcy, osobowości ze świata mediów i kultury, a wśród nich m.in.: Krzysztof Cugowski, Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca Mazowsze, Golec uOrkiestra, Radosław Liszewski z zespołem Weekend, Katarzyna Cichopek i Marcin Hakiel czy Marcin Lewandowski. To ludzie, którzy doceniają jakość polskich produktów i którzy solidaryzują się z rolnikami, producentami. Znane postaci, którym sytuacja rodzimego przedsiębiorcy nie jest obojętna. Kampania „Kupuj świadomie – PRODUKT POLSKI” jest realizowana w telewizji, internecie, mediach społecznościowych.

Inauguracji kampanii towarzyszyła videokonferencja „PRODUKT POLSKI – odpowiedzialność w trudnych czasach” zorganizowana przez Insty-

PRODUKT POLSKI – CO OZNACZA TO LOGO?

Produkty oznaczone logo PRODUKT POLSKI muszą być wyprodukowane z surowców wytworzonych na terenie Polski: produkty nieprzetworzone – w 100%, a produkty przetworzone – w 75% (dopuszcza się użycie importowanych składników, np. przypraw, bakalii, do 25% masy tych produktów pod warunkiem, że składniki takie nie są wytwarzane w kraju).
Więcej informacji: www.gov.pl/produktpolski

tut Gospodarki Rolnej, w której uczestniczyli zarówno przedstawiciele instytucji państwowych, jak i reprezentanci branży rolno-spożywczej i otoczenia rolnictwa. W trakcie spotkania **Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jan Krzysztof Ardanowski** podkreślił: „Polska jest nie tylko krajem bezpiecznym żywnościowo. Możemy się również pochwalić żywnością dobrej jakości. Jest to żywność, którą dzielimy się ze światem”.

Zdaniem **dr hab. Krystyny Świetlik**, prof. Wyższej Szkoły Menadżerskiej, aż 81 proc. Polaków deklaruje kupowanie towarów krajowej produkcji. Niestety jednak duży procent konsumentów nie ma nawyku sprawdzania pochodzenia wyrobu, który kupuje, czytaniu etykiet nie sprzyjają również małe napisy na opakowaniach i pośpiech. Według ekspertów trzeba przełożyć chęć nabywania polskiej produkcji na realne działania.

„Mamy wysoki stopień deklarowanego patriotyzmu konsumenckiego, z drugiej strony niski praktyczny poziom jego wykorzystania. I to jest argumentacja za podjęciem szerszej zakrojonej całej akcji, działalności promocyjnej nabywania polskich produktów” – zwróciła uwagę prof. Krystyna Świetlik, podkreślając jednocześnie: „Myślę, że taka mała biało-czerwona etykiетка PRODUKT POLSKI spełnia swoje zadanie, bo jest bardzo czytelna”.

Ważna dla polskich konsumentów jest nie tylko dostępność i identyfikacja krajowego wyrobu: jednym wystarcza informacja, że produkt został wyprodukowany w Polsce, dla innych znaczenie ma również struktura i własność kapitału producenta oraz to, czy zyski i podatki zostaną w kraju.

Dr Rafał Zgorzelski z Ministerstwa Aktywów Państwowych w trakcie konferencji podkreślił: „Kupując polskie produkty, mamy osobisty wpływ na rozwój polskiej gospodarki i świadomie kształtujemy swoją przyszłość. Patriotyzm ekonomiczny i świadome wybory konsumenckie, to patriotyzm dnia codziennego, praktyczny. To nasze codzienne wybory”. Przy bogatej ofercie na sklepowych półkach te wybory mają niebagatelne znaczenie i przyczyniają się do wsparcia sprzedaży polskiej żywności.

Opracował Departament Rozwoju Rynku KOWR

KRAJOWY OŚRODEK WSPARCIA ROLNICTWA W 2019 ROKU

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, zgodnie z powierzonymi obowiązkami ustawowymi, realizuje zadania wynikające z polityki państwa, w szczególności w zakresie wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa kontynuował w 2019 r. realizację zadań w zakresie **gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (WRSP)**.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w Zasobie WRSP znajdowały się nieruchomości o powierzchni **1365 tys. ha**, z tego: 1039,3 tys. ha w dzierżawie (76,1% wszystkich gruntów pozostających w Zasobie WRSP), 52,9 tys. ha w wieczystym użytkowaniu (3,9%), 18,1 tys. ha w trwałym zarządzie (1,3%), 20,1 tys. ha w innym zagospodarowaniu (1,5%), 198,6 tys. ha pozostające do rozdysponowania (14,6%) oraz 36 tys. ha tzw. obce w Zasobie WRSP (2,6%)¹.

W 2019 r. przeprowadzono **36,5 tys. przetargów**, z tego 30,1 tys. przetargów na sprzedaż i 6,4 tys. przetargów na dzierżawę. Zaoferowano do nabycia 17,5 tys. ha, a do dzierżawy – 46 tys. ha. Rozstrzygnięto 5 tys. przetargów na sprzedaż 3,1 tys. ha oraz 4,8 tys. przetargów na dzierżawę 37,2 tys. ha. OT KOWR w 2019 r. wydzierżawiły **44,2 tys. ha** gruntów i z Zasobu WRSP sprzedano **3,66 tys. ha** (z tego 0,82 tys. ha – uprawnionym podmiotom bez przetargu i 2,84 tys. ha – w trybie przetargowym).

Podstawowym kierunkiem rozdysponowania nieruchomości Zasobu WRSP było ich **wykorzystanie na cele**

rolnicze. Nieruchomości rolne w pierwszej kolejności przeznaczano dla rolników indywidualnych zamierzających powiększyć gospodarstwa rodzinne lub dla osób posiadających kwalifikacje rolnicze zamierzających utworzyć gospodarstwa rodzinne.

KOWR oferował także nieruchomości rolne z Zasobu WRSP na **cele inwestycyjne** w celu rozwoju przedsiębiorczości, przeznaczone zarówno pod: **inwestycje typu „greenfield”, parki technologiczne i przemysłowe, centra logistyczne, usługowe, handlowe oraz biznesowe**, jak i **nowoczesne osiedla mieszkaniowe**. Oferta KOWR obejmowała również nieruchomości, które kwalifikowały się pod **budowę farm fotowoltaicznych**. Nieruchomości te, ze względu na swój charakter, sprzyjają efektywnemu podnoszeniu walorów gospodarczych terenu i aktywizacji zawodowej okolicznej ludności. Część nieruchomości wchodziła w skład **Specjalnych Stref Ekonomicznych**.

KOWR wspierał rozwój Polski lokalnej m.in. poprzez **nieodpłatne przekazywanie nieruchomości na rozwój infrastruktury o charakterze publicznym**. Ważną działalnością była **współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego** polegająca na nieodpłatnym przekazywaniu gruntów i mienia Zasobu WRSP na realizację

¹ „Obce” grunty w Zasobie WRSP – grunty, które z mocy prawa przeszły w zarząd lub na własność innych podmiotów, lecz nie zostały jeszcze protokolarnie przejęte. W powierzchni tej dominują grunty pokryte wodami płynącymi, fizycznie nieprzejęte jeszcze z Zasobu WRSP przez regionalne zarządy gospodarki wodnej i marszałków województw.

zadań własnych oraz udzielanie **bezwrotnej pomocy finansowej**. Na bazie nieruchomości Zasobu WRSP jednostki samorządu terytorialnego realizowały inwestycje infrastrukturalne². W 2019 r. udzielono **20,8 mln zł bezwrotnej pomocy finansowej** na remont infrastruktury technicznej przekazanej nieodpłatnie na rzecz gmin lub spółdzielni mieszkaniowych.

W 2019 r. KOWR kontynuował realizację zadań określonych w **ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego**³. W odróżnieniu od zadań z ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa związanych z gospodarowaniem mieniem Zasobu WRSP (w tym powierzonymi gruntami państwowymi), działania w zakresie kształtowania ustroju rolnego **regulują m.in. obrót określonymi ustawą nieruchomościami rolnymi na rynku prywatnym**.

W 2019 r. do OT KOWR wpłynęło łącznie **13,7 tys. wniosków** o wyrażenie zgody na nabycie nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni **50,8 tys. ha**. OT KOWR wydały ogółem **13,9 tys. decyzji administracyjnych**, które dotyczyły nieruchomości rolnych o powierzchni **49,3 tys. ha** (w tym 12,2 tys. decyzji pozytywnych dla nieruchomości o powierzchni 40,9 tys. ha). Ponad 96,7% udzielonych w 2019 r. zgód dotyczyło nabycia nieruchomości rolnych przez osoby fizyczne.

Na mocy ww. ustawy **KOWR mógł m.in. nabywać nieruchomości rolne na rynku prywatnym**. Weszły one w skład Zasobu WRSP, a następnie przeznaczane były głównie na powiększanie przez rolników indywidualnych gospodarstw rodzinnych.

W 2019 r. KOWR nabył **10 nieruchomości rolnych** o powierzchni **529 ha** (w tym 8 nieruchomości dotyczyło żądań z lat ubiegłych), a do OT KOWR wpłynęło:

- **16,3 tys. warunkowych umów sprzedaży** dotyczących nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni **17,9 tys. ha**, w stosunku do których KOWR przysługiwało prawo pierwokupu na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego,
- **1,7 tys. zawiadomień** dotyczących nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni **3,6 tys. ha**, w stosunku do których KOWR przysługiwało prawo nabycia na podstawie art. 4 ust. 1 ww. ustawy.

KOWR **złożył 60 oświadczeń** o skorzystaniu z prawa pierwokupu w stosunku do nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni **2,5 tys. ha**. Nie złożono natomiast żadnych oświadczeń o skorzystaniu z prawa nabycia nieruchomości rolnych.

² W zakresie m.in.: wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji publicznej, kultury oraz sportu.

³ Związanych z: poprawą struktury obszarowej gospodarstw rolnych, przeciwdziałaniem nadmiernej koncentracji nieruchomości rolnych, zapewnieniem prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach, wspieraniem rozwoju obszarów wiejskich, wdrażaniem i stosowaniem instrumentów wsparcia rolnictwa, a także aktywną polityką rolną państwa.

REALIZACJA ZADAŃ W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA MIENIEM ZASOBU WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA (WRSP) W 2019 R.

1365 tys. ha
NIERUCHOMOŚCI
W ZASOBIE WRSP

35,5 tys.
PRZETARGÓW NA
SPRZEDAŻ GRUNTÓW (30,1 TYS.)
17,5 tys. ha
DZIERŻAWĘ GRUNTÓW (6,4 TYS.)
46 tys. ha

OT KOWR
Z ZASOBU WRSP
SPRZEDAŁY
3,66 tys. ha
GRUNTÓW

OT KOWR
WYDZIERŻAWIŁY
44,2 tys. ha
GRUNTÓW

Zgodnie z art. 4b ust. 1 ww. ustawy w 2019 r. do OT KOWR wpłynęło **19 wniosków** od sprzedających nieruchomości rolne o powierzchni ponad **1,7 tys. ha**. KOWR kupił **3 nieruchomości rolne** o łącznej powierzchni **747 ha**.

Na podstawie art. 3a ust. 1 i art. 4 ust. 6 ww. ustawy do OT KOWR wpłynęło od spółek kapitałowych **1,34 tys. zawiadomień**, z tego:

- 1,25 tys. zawiadomień dotyczyło sprzedaży udziałów/akcji na łączną kwotę 546 mln zł,
- 92 zawiadomienia dotyczyły nabycia udziałów/akcji na łączną kwotę 271,6 mln zł (tj. przypadków, w których KOWR przysługiwało prawo nabycia udziałów/akcji)⁴.

Na podstawie art. 2b ust. 3 ww. ustawy do KOWR wpłynęło **1,1 tys. wniosków o wyrażenie zgody**, z tego: 1,05 tys. wniosków na wcześniejsze zbycie nieruchomości rolnych i 47 wniosków na oddanie nieruchomości rolnej w posiadanie innym podmiotom. Wydano 431 rozstrzygnięć, w tym 349 decyzji pozytywnych.

W 2019 r. OT KOWR przeprowadziły **1,4 tys. kontroli** w zakresie wywiązywania się przez nabywców nieruchomości rolnych z zobowiązań ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. KOWR **wykonywał prawa z udziałów i akcji oraz sprawował nadzór właścicielski nad działalnością 51 spółek**, z tego: 40 spółek hodowli roślin i zwierząt⁵, ELEWARR Sp. z o.o. (świadczącej przede wszystkim usługi skupu, przechowywania i suszenia zbóż) oraz 10 spółek w ramach wykonywania ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego. W ramach działań restrukturyzacyjnych we wrześniu 2019 r. nastąpiło połączenie dwóch spółek w trybie inkorporacji⁶.

Spółki hodowlane dysponują wartościowym materiałem genetycznym roślin i zwierząt gospodarskich. W 2019 r. **trzy spółki prowadziły hodowlę roślin ogrodniczych**, natomiast **5 spółek – hodowlę roślin rolniczych. Spółki prowadziły zarówno hodowlę twórczą, jak i hodowlę zachowawczą.** W spółkach hodowli roślin ogrodniczych zgrupowany był najcenniejszy materiał genetyczny **warzyw, kwiatów i roślin ozdobnych**, natomiast w spółkach hodowli roślin rolniczych – **zbóż, roślin bobowatych, traw, buraka cukrowego, buraka pastewnego oraz ziemniaka.** W spółkach hodowli roślin ogrodniczych hodowla twórcza prowadzona była w **14 taksonach**, a do rejestru odmian wpisano **5 nowych**

odmian. W grupie roślin rolniczych prowadzono hodowlę twórczą w **29 taksonach**, a do rejestru odmian wpisano **22 odmiany.** W badaniach rejestrowych znajdowało się 169 odmian roślin rolniczych i 11 odmian roślin warzywnych. Własnością spółek było 335 odmian roślin rolniczych i 372 odmiany roślin warzywnych. Spółki odgrywają dominującą rolę w hodowli roślin w Polsce – posiadają 53,7% odmian roślin rolniczych i 55% odmian roślin warzywnych, które pochodzą z krajowej hodowli i są wpisane do Rejestru Odmian.

Podstawowym celem pracy hodowlanej prowadzonej w nadzorowanych przez KOWR spółkach zajmujących się **hodowlą zwierząt** jest produkcja materiału zarodowego dla doskonalenia populacji masowej zwierząt gospodarskich. Doskonalenie ras zwierząt gospodarskich prowadzone jest zgodnie z wewnętrznymi programami hodowli opracowanymi w oparciu o krajowe programy doskonalenia ras: **bydła, trzody chlewnej, owiec oraz koni.** W 2019 r. hodowlę bydła mlecznego prowadziło 36 spółek, w których na koniec grudnia utrzymywano **27,2 tys. krów.** Hodowlę świń prowadziły 3 spółki (znajdowało się w nich **386 loch**), a hodowlę owiec i produkcję owczarską – 5 spółek (średnia liczba matek w ciągu roku wyniosła **1,2 tys. szt.**). Hodowlę koni prowadziło 14 spółek i 6 zakładów. Na 31 grudnia 2019 r. łączna liczba koni wynosiła **2,9 tys. szt.**, w tym 2,4 tys. koni hodowlanych. Spółki hodowały 9 ras koni.

⁴ KOWR złożył 9 oświadczeń o skorzystaniu z prawa pierwokupu 2,4 tys. udziałów czterech spółek oraz 2 oświadczenia o skorzystaniu z prawa nabycia 374 udziałów dwóch spółek.

⁵ Ze względu na wiodący kierunek hodowli, rodzaj prowadzonych prac hodowlanych wydzielono 3 grupy spółek – hodowli roślin (8 spółek), hodowli zwierząt (19), hodowli koni i stada ogierów (13).

⁶ Stadnina Koni Walewice Sp. z o.o. została włączona do spółki Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o.o.

Jednym z kluczowych zadań KOWR w 2019 r. było **wspieranie rozwoju polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych oraz promocja i zwiększanie konkurencyjności polskiej żywności w kraju i na świecie**. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa był główną instytucją wdrażającą instrumenty polityki promocji w sektorze rolno-spożywczym. Silna marka polskich produktów żywnościowych była w 2019 r. budowana w kraju i za granicą pod wspólnym hasłem/znakiem „**Pol-ska smakuje**” („**Poland tastes good**”). Zgodnie z zapisami ustawowymi, KOWR uczestniczył w realizacji **działań wspierających promocję produktów rolno-spożywczych w kraju oraz za granicą, prowadząc je w kilku obszarach**:

1) kontynuował udzielanie wsparcia organizacjom branżowym i międzybranżowym w zakresie realizacji **8 programów promocyjnych i/lub informacyjnych na 4 kontynentach w ramach mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”⁷**. Łącznie w 2019 r. organizacje złożyły 5 wniosków o dopłaty, a KOWR wystawił zlecenia płatności dla agencji płatniczej (ARiMR) na kwotę **17,7 mln zł**;

2) w ramach wspierania rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą zorganizował dla polskich przedsiębiorców **21 działań promocyjno-informacyjnych obejmujących organizację stoisk narodowych na targach i/lub misji handlowych w 17 krajach**. W przypadku 16 stoisk narodowych zapewnił kompleksową obsługę kulinarną pokazów i degustacji polskiej żywności.

KOWR zrealizował również działania wspierające działalność eksportową polskich przedsiębiorców, organizując m.in.: misje przyjazdowe importerów, spotkania informacyjno-szkoleniowe na temat rynku Izraela i Tajlandii, punkt informacyjny podczas drugiej edycji wydarzenia PAIH Forum Biznesu 2019, misję przyjazdową zagranicznych dziennikarzy branżowych czy wizytę studyjną zagranicznych kucharzy i influencerów kulinarnych.

Prowadzono bieżącą współpracę międzynarodową z podmiotami zagranicznymi (prywatnymi i publicznymi rangi agencji rządowych lub ministerstw i placówkami dyplomatycznymi) oraz polskimi placówkami za granicą i Zagranicznymi biurami Handlowymi PAIH;

3) KOWR kontynuował realizację **branżowego programu promocji polskich specjalności żywnościowych** w zakresie projektu systemowego „Promocja gospodarki w oparciu o polskie marki produktowe Marka Polskiej Gospodarki – Brand”, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (POIR). Program wspiera mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa w działaniach promocyjnych prowadzonych na wybranych 8 pozaeuropejskich rynkach perspektywicznych oraz w 3 krajach unijnych.

Polskie produkty rolno-spożywcze są promowane pod wspólnym hasłem „Poland tastes good”. Propagowana jest także Marka Polskiej Gospodarki. W 2019 r. KOWR zorganizował narodowe stoiska

⁷ „Pokochaj olej rzepakowy”, „Makarony Europy”, „Europejski drób – w jakości siła”, „Czas na jabłko z Europy”, „Mięso o europejskiej jakości”, „Europa pełna smaków – tradycja i jakość”, „Indyk z Europy – pod skrzydłami jakości”, „Siła smaku, witamin i kolorów – poznaj jakość jabłek z Europy”.

INNE ZADANIA:

1 NADZÓR WŁAŚCIELSKI NAD 51 SPÓŁKAMI

W TYM
40 SPÓŁKAMI
HODOWLI ROŚLIN
I ZWIERZĄT

2 WSPIERANIE ROZWOJU POLSKIEGO EKSPORTU ORAZ PROMOCJA PRODUKTÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Poland
tastes good

**PRODUKT
POLSKI**

**I INNE DZIAŁANIA
PROMOCYJNE**

**21 DZIAŁAŃ
PROMOCYJNO-
-INFORMACYJNYCH
OBEJMUJĄCYCH
ORGANIZACJĘ STOISK
NARODOWYCH
NA TARGACH I/LUB
MISJI HANDLOWYCH
W 17 KRAJACH.**

informacyjno-promocyjne, pokazy kulinarne i degustacje podczas wydarzeń targowo-wystawienniczych w 6 krajach. Odbyły się także misje przyjazdowe zagranicznych kontrahentów i dziennikarzy;

- 4) KOWR prowadził intensywne **działania promocyjno-informacyjne na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym w celu popularyzacji żywności wysokiej jakości wytwarzanej w ramach uznawanych przez MRiRW systemów jakości i oznaczeń (w tym żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej)**, a także zwiększenia spożycia żywności produkowanej w kraju, a przez to wzrostu konkurencyjności polskich produktów rolno-spożywczych.

Większość przeprowadzonych działań została zrealizowana w oparciu o wykorzystanie znaku graficznego/hasła „**Polska smakuje**”. Promowano także oznaczenie **PRODUKT POLSKI**. Pod nazwą „**Akademia Polska smakuje**” w całej Polsce realizowano szkolenia i warsztaty dla lokalnych producentów żywności i rolników, które stanowiły okazję do rozmów na temat korzyści płynących ze stosowania oznaczenia **PRODUKT POLSKI**.

Na stronie internetowej www.polskasmakuje.pl na koniec grudnia 2019 r. znajdowało się **807 producentów** żywności i rolników oraz **6,5 tys.** polskich produktów regionalnych, tradycyjnych, ekologicznych oraz certyfikowanych.

KOWR promował polską żywność podczas szeregu ogólnopolskich wydarzeń, m.in.: konkursu kulinarnego dla kół gospodyń wiejskich „**Bitwa Regionów**” (w konkursie uczestniczyła rekordowa liczba 784 kół gospodyń wiejskich), cyklu wydarzeń „**Cavaliada**”, **Dożynek Prezydenckich** oraz **Dożynek Premiera RP**;

- 5) KOWR obsługiwał **10 funduszy promocji produktów rolno-spożywczych** utworzonych w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia oraz wzmocnienia wizerunku polskich produktów rolno-spożywczych⁸. Łączne wpływy na rachunki funduszy wyniosły 63,7 mln zł, a wydatki na działania finansowane i/lub współfinansowane z funduszy promocji – 56,8 mln zł. Wydano 924 decyzje w sprawie udzielenia i wypłaty wsparcia na działania promocyjne;
- 6) KOWR wdrażał poddziałanie 3.1. „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” oraz poddziałanie 3.2. „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” w ramach **działania 3. „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020**.

W ramach tego działania wystawiono agencji płatniczej ogółem **1,3 tys.** decyzji skutkujących płatnością na kwotę **12 mln zł**.

Zadaniem KOWR było również **wsparcie i prowadzenie działań innowacyjnych oraz rozwojowych** zorientowanych na: rolnictwo, przemysł spożywczy, odnawialne źródła energii oraz obszary wiejskie. W 2019 r. realizowano następujące projekty:

- „**Platforma Żywnościowa**” – jego celem było uruchomienie elektronicznej platformy sprzedażowej dla produktów rolno-spożywczych,
- „**Opracowanie systemu monitorowania marnowanej żywności i efektywnego programu racjonalizacji strat i ograniczania marnotrawstwa żywności**” w celu wzmocnienia instytucji publicznych w zakresie zarządzania polityką publiczną dotyczącą ograniczania strat i marnotrawstwa żywności oraz opracowania planu przeciwdziałania stratom i marnotrawstwu żywności,
- „**Wykorzystanie teledetekcji do zarządzania Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa – etap pilotażowy**” i „**Weryfikacja zastosowania teledetekcji dla celów monitoringu stanu zagospodarowania gruntów**”,
- powstanie przy współpracy z KOWR **terminala intermodalnego** w Emilianowie koło Bydgoszczy,
- negocjowano zakup dwóch **terminali zbożowych** – w Porcie Świnoujście i Porcie Gdynia,
- **pożyczki** na wsparcie przedsięwzięć na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i działań innowacyjnych – w 2019 r. KOWR wypłacił na ten cel 2,3 mln zł ze środków uzyskanych z gospodarowania mieniem Zasobu WRSP.

W ramach prowadzenia **działań stabilizujących sytuację na rynkach rolnych** w 2019 r. kontynuowano zadanie dotyczące **sprzedaży interwencyjnej odtłuszczonego mleka w proszku** zakupionego w latach 2015–2017. Zrealizowano 7 umów podpisanych z przedsiębiorcami w grudniu 2018 r., w ramach których wydano całą ilość OMP pozostającego na zapasach interwencyjnych (**8,2 tys. ton**). W 2019 r. KOWR wystawił ARiMR faktury z tytułu kosztów przechowywania OMP na kwotę **560 tys. zł**. Z wybranymi w przetargu magazynami zawarto 6 umów na łączną powierzchnię magazynową 18,15 tys. ton. Na 31 grudnia 2019 r. autoryzację posiadało 35 zakładów produkcyjnych OMP i 27 magazynów.

Kontynuowano realizację mechanizmu WPR „**Wsparcie rynku produktów pszczelich**” w oparciu o zatwierdzone przez

⁸ Z dniem 1 sierpnia 2019 r. wprowadzono Fundusz Promocji Roślin Oleistych.

Komisję Europejską **Krajowe Programy Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce**⁹. Refundacji podlegały całkowite lub częściowe (w zależności od kierunku wsparcia) koszty netto poniesione przez podmioty uprawnione na realizację działań określonych w ww. krajowych programach. Końcowymi odbiorcami wsparcia były gospodarstwa pasieczne posiadające weterynaryjny numer identyfikacyjny lub pasieki wpisane do rejestrów prowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii. W sezonie pszczelarskim 2018/2019 rozliczono **365 projektów/umów** i za pośrednictwem agencji płatniczej wypłacono pszczelarzom **24,7 mln zł**. Na realizację działań w sezonie 2019/2020 złożono do KOWR 443 projekty, głównie dotyczące zakupu: leków do zwalczania warrozy, sprzętu pszczelarskiego oraz pszczół.

W 2019 r., zgodnie z przepisami **ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne**, w wyniku przejęcia długu do Zasobu WRSP nabyto **4,8 ha** o wartości **155 tys. zł**.

KOWR **monitorował i kontrolował** rynki: mleka i produktów mlecznych, tytoniu, wina oraz cukru, a także działalność gospodarczą dotyczącą odnawialnych źródeł energii (OZE).

Prowadził również w tym zakresie **sprawozdawczość** (m.in. dla Komisji Europejskiej i MRiRW).

Na rynku mleka m.in. prowadził „Rejestr pierwszych podmiotów skupujących surowe mleko krowie” i monitorował ilości mleka dostarczonego do pierwszych podmiotów skupujących. Na 31 grudnia 2019 r. w rejestrze wpisanych było **311 podmiotów**. W 2019 r. do pierwszych podmiotów skupujących dostarczone łącznie 12 182 tys. ton mleka. KOWR skontrolował 64 pierwsze podmioty skupujące mleko krowie. Kontynuowano także działania związane z rozliczeniem roku kwotowego 2013/2014 i 2014/2015.

KOWR prowadził ewidencję producentów i przedsiębiorców wyrabiających **wino** z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Polski, przeznaczone do wprowadzenia do obrotu, a także gromadził dane obejmujące m.in. zapasy wina i ilości wprowadzone do obrotu, a także wielkość zbiorów winogron i produkcji wina. Według stanu na 31 lipca 2019 r. (tj. w ostatnim dniu roku gospodarczego 2018/2019) w ewidencji prowadzonej przez KOWR wpisanych było **230 producentów lub przedsiębiorców** niebędących producentami, wyrabiających wino z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Polski, którzy uprawiali winogrona na powierzchni **395 ha**.

⁹ W 2019 r. realizowano mechanizm WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w oparciu o:

- „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2016/17; 2017/18; 2018/19” zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z 5 lipca 2016 r. oraz
- „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2020–2022” zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z 12 czerwca 2019 r.

Produkcja wina w roku gospodarczym 2018/2019 wyniosła **12,7 tys. hl**. Do 31 grudnia 2019 r. do przedmiotowej ewidencji na rok gospodarczy 2019/2020 wpisanych zostało **295 producentów lub przedsiębiorców** niebędących producentami, którzy uprawiali winogrona przeznaczone do wyrobu wina na powierzchni **465 ha**.

KOWR kontynuował zadania dotyczące **monitorowania krajowej uprawy tytoniu oraz produkcji i zbytu surowca tytoniowego**, a także sprawowania nadzoru nad tymi uprawami. Na koniec grudnia 2019 r. zarejestrowanych było **4,5 tys. producentów** surowca tytoniowego. Masa suszu tytoniowego skupionego od producentów surowca tytoniowego w 2019 r. wyniosła 23,7 mln kg.

W celu wzmocnienia współpracy w łańcuchu dostaw żywności i wyeliminowania nieuczciwych praktyk handlowych KOWR prowadził działania kontrolne dotyczące obowiązku **zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych**. W 2019 r. przeprowadzono 111 kontroli w powyższym zakresie. Do końca grudnia 2019 r. do OT KOWR wpłynęło 16

zawiadomień o podejrzeniu naruszenia przepisów dotyczących obowiązku zawierania umów.

W zakresie realizacji **mechanizmów regulujących handel zagraniczny z krajami spoza UE** w 2019 r. KOWR wydał **890 pozwoleń/wyciągów** z pozwoleń na przywóz/ wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów pozaunijnych (z tego: 706 na przywóz oraz 184 na wywóz)¹⁰. Najwięcej pozwoleń/wyciągów z pozwoleń wydano na rynku ryżu – 642 pozwolenia/wyciągi, a następnie alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego – 87 pozwoleń. W 2019 r., w ramach poszczególnych mechanizmów, KOWR rozliczył **1022 pozwolenia/wyciągi** z wydanych pozwoleń (w tym z lat ubiegłych), z tego: 737 na przywóz oraz 285 na wywóz. Wydano również 251 zaświadczeń P2 na wywóz 880,4 tony makaronów do USA.

W ramach **wsparcia działań na rzecz odnawialnych źródeł energii** KOWR zrealizował 16 bezpłatnych szkoleń pn. „**OZE – szansa na innowacyjne rolnictwo**” adresowanych zwłaszcza do: rolników, mieszkańców wsi oraz przedsiębiorców z branży rolno-spożywczej. Wzięło w nich udział ponad 1,4 tys. osób. Popularyzowano działania na rzecz OZE poprzez konferencję pn. „**Nowe rozwiązania prawne dotyczące wykorzystania OZE na obszarach wiejskich**”.

Monitorowany był rynek biokomponentów i biopaliw ciekłych, produkcja biopłynów oraz produkcja biogazu rolniczego, a także prowadzono ewidencję mikroinstalacji biogazu rolniczego. Na koniec grudnia 2019 r. w rejestrze wytwórców biogazu rolniczego były ujęte **103 biogazownie rolnicze** o łącznej zainstalowanej mocy **108,5 MW** energii elektrycznej. W 2019 r. do wytworzenia **306,4 mln m³** biogazu rolniczego, z którego wyprodukowano **646,3 GWh** energii elektrycznej, zużyto blisko **4 mln ton** surowców. Wytworzono także **960,2 tys. ton** estrów metylowych, **225,5 tys. ton** bioetanolu oraz **60,315 ton** biowęglowodórów ciekłych.

Od sierpnia 2019 r. KOWR jest uprawniony do prowadzenia **wykazu spółdzielni energetycznych**, których przedmiotem działalności może być wytwarzanie energii elektrycznej lub ciepła, albo biogazu w instalacjach odnawialnego źródła energii stanowiących własność spółdzielni energetycznej lub jej członków.

W ramach administrowania „**Programem dla szkół**”, który wspiera konsumpcję owoców i warzyw oraz mleka i prze-

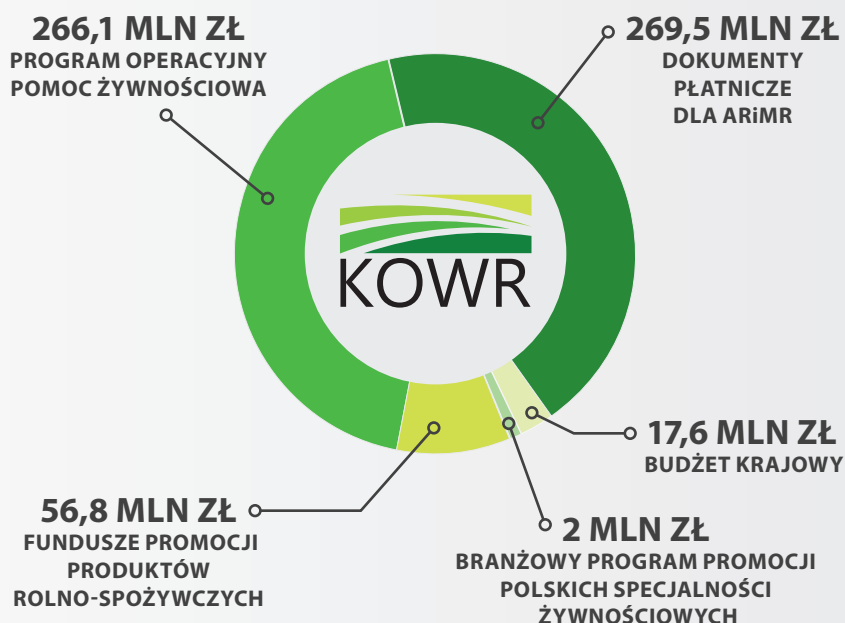
¹⁰ W ramach: przywozu bez preferencji, wywozu bez refundacji, kontyngentów przywozowych, przywozu preferencyjnego (po obniżonych stawkach celnych) oraz kontyngentu wywozowego. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. KOWR administrował przywozem preferencyjnym na rynku ryżu i 155 kontyngentami taryfowymi na rynkach: zbóż, ryżu, cukru, olejów i tłuszczów, lnu i konopi, alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego, świeżych owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw, mleka i przetworów mlecznych, wołowiny i cielęciny, wieprzowiny oraz drobiu, jaj i albumin.

WYDATKI

W 2019 r. z tytułu realizacji zadań delegowanych wspólnej polityki rolnej KOWR wystawił agencji płatniczej (ARiMR) dokumenty płatnicze na kwotę **269,5 mln zł**.

Ponadto w ramach realizacji mechanizmów finansowanych z budżetu krajowego wypłacił **17,6 mln zł**.

Z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wydatkowano **56,8 mln zł**, a w zakresie realizacji branżowego programu promocji polskich specjalności żywnościowych – **2 mln zł**. Na realizację zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa przeznaczono **266,1 mln zł**.

WPŁYWY z gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w 2019 r. wyniosły **1,6 mld zł**.

tworów mlecznych, a także propaguje wśród dzieci zdrowe nawyki żywieniowe, od roku szkolnego 2017/2018 i do końca I semestru roku szkolnego 2019/2020 udostępniono około **747,4 mln porcji owocowo-warzywnych i mlecznych**. W roku szkolnym 2019/2020 uczniowie mogli bezpłatnie otrzymywać owoce i warzywa oraz soki i przeciera owocowe (tj.: jabłka, gruszki, śliwki – w I semestrze, truskawki – w II semestrze, soki owocowe, przeciera owocowe, zagęszczone przeciera owocowe, marchewki, rzodkiewki, paprykę słodką – w I semestrze, kalarepę, pomidorki) oraz mleko i produkty mleczne (mleko białe, serki twarogowe, jogurty i kefir naturalne). W I semestrze roku szkolnego 2019/2020 w programie uczestniczyło **12,6 tys. szkół podstawowych** oraz **1,725 mln dzieci**¹¹. OT KOWR wystawiły dla agencji płatniczej zlecenia płatności na łączną kwotę **212,9 mln zł**. Prowadzono również działania propagujące program.

W 2019 r. KOWR kontynuował zadania dotyczące **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020**. Za dostarczone artykuły spożywcze do najuboższych osób w kraju, dofinansowanie projektu z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz na dofinansowanie

projektów z tytułu kosztów środków towarzyszących KOWR wypłacił w 2019 r. łącznie **266,1 mln zł**. W ramach realizacji Podprogramu 2018 odbiorcom końcowym przekazano **66,3 tys. ton** artykułów spożywczych w postaci **7 mln paczek żywnościowych** i **2 mln posiłków**. Pomoc żywnościową otrzymało **1,39 mln osób**.

Pracownicy KOWR przeprowadzili **3,1 tys. kontroli na miejscu** w obszarach: zadań WPR delegowanych z ARiMR, zadań krajowych KOWR, POPŻ oraz PROW.

Ustawowym zadaniem KOWR było także **gromadzenie, analizowanie i udostępnianie informacji, prognoz, opracowań i analiz dotyczących sytuacji na podstawowych rynkach rolnych**, a także opracowywanie i upowszechnianie informacji związanych z realizacją mechanizmów aktywnej polityki rolnej. Ważnymi narzędziami komunikacji z uczestnikami sektora rolno-spożywczego były: spotkania informacyjne na targach, wystawach i konferencjach, audycje radiowe i telewizyjne, artykuły prasowe, strony internetowe oraz działalność wydawnicza.

Grzegorz Pięta

p.o. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

¹¹ W Polsce grupą docelową „Programu dla szkół” od roku szkolnego 2018/2019 są dzieci z klas I–V szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia oraz z klas I–II ogólnokształcących szkół baletowych.

DZIAŁANIA INTERWENCYJNE NA RZECZ RÓWNOWAGI RYNKOWEJ

Dopłaty do prywatnego przechowywania stanowią jeden z elementów działań interwencyjnych na rynkach rolnych Unii Europejskiej. Mechanizmy realizowane przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa są wsparciem dla branży mlecznej i mięsnej.

Do działań interwencyjnych przewidzianych rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady 1308/2013, możliwych do realizacji w warunkach polskich i dostępnych stale w różnych okresach czasu (w zależności od produktu), należą:

- interwencyjny zakup i sprzedaż **zbóż (pszenicy zwyczajnej)** – dostępny **od 1 listopada do 31 maja**,
- interwencyjny zakup i sprzedaż **masła** – dostępny **od 1 marca do 30 września**;
- interwencyjny zakup i sprzedaż **OMP** – dostępny od **1 marca do 30 września**;

Zakup interwencyjny ww. produktów odbywa się po stałej cenie oraz w ramach ustalonych przez KE ograniczeń ilościowych, które wynoszą odpowiednio dla:

- **zbóż (pszenica zwyczajna) – 101,31 euro za tonę** (cena interwencyjna jest równa progowi referencyjnemu), ograniczenie ilościowe dla pszenicy zwyczajnej – **3 mln ton**,
- **masła – 221,75 euro/100 kg** (cena interwencyjna jest równa 90% progowi referencyjnego – 246,39 euro/100 kg), ograniczenie ilościowe – **50 000 ton**,
- **OMP – 169,80 euro/100 kg** (cena interwencyjna jest równa progowi referencyjnemu), ograniczenie ilościowe – **109 000 ton**.

Komisja Europejska w zależności od sytuacji rynkowej ma możliwość, w drodze publikacji aktów wykonawczych, uruchomienia zakupów inter-

wencyjnych dla: pszenicy durum, jęczmienia, kukurydzy, wołowiny i cielęciny. W przypadku wykorzystania ograniczeń ilościowych Komisja Europejska może podjąć decyzję o ich zwiększeniu bądź dodatkowym zakupie w drodze procedury przetargowej.

Jedną z największych interwencji na rynku produktów mlecznych miała miejsce w latach 2015–2017, kiedy (po likwidacji kwot mlecznych w 2015 r.) rynek mleka borykał się z dużą nadprodukcją. Komisja Europejska zastosowała wówczas odstępstwo od standardowego okresu interwencji, co w praktyce oznaczało, że była prowadzona od 1 marca 2015 r. do 30 września 2017 r. W trakcie tego prawie 3-letniego okresu KE zwiększyła także ilości dla masła – do 100 000 ton oraz dla OMP – do 350 000 ton, a w przypadku OMP – dodatkowo trzykrotnie uruchomiła zakupy w drodze procedury przetargowej.

Całkowita ilość zdjętego wówczas z rynku OMP wyniosła ponad 400 000 ton i dotyczyła 14 państw UE, w tym Polski, która z zakupioną w ramach interwencji ilością ponad 40 000 ton uplasowała się na 5. miejscu wśród krajów UE. Zdjęcie znacznych ilości OMP wpłynęło na ustabilizowanie się ceny tego produktu na rynku UE. Z końcem 2017 r., po osiągnięciu pełnej stabilizacji na rynku produktów mlecznych, KE uruchomiła sprzedaż zapasów interwencyjnych OMP w drodze procedury przetargowej. Na przestrzeni lat 2018–2019 pozwoliło

to na kontrolowane umieszczenie zgromadzonych w magazynach zapasów OMP na rynku, nie powodując przy tym jego zakłóceń.

Innym mechanizmem zapobiegania kryzysom są dopłaty do prywatnego przechowywania. Mechanizm ten polega na czasowym zdjęciu z rynku produktów poprzez udzielenie przedsiębiorcom dopłat za czas ich magazynowania przed ostatecznym wypuszczeniem na rynek. Uruchomienie dopłat do prywatnego przechowywania na poszczególnych rynkach każdorazowo wymaga wydania przez KE rozporządzeń wykonawczych, które określają także szczegółowe zasady realizacji mechanizmu, w tym: okres jego stosowania, stawki dopłat, maksymalny okres przechowywania produktów. W zależności od potrzeb mechanizm ten może być uruchomiony w zakresie przechowywania produktów takich jak: masło, OMP, sery, wołowina i cielęcina, wieprzowina, baranina i kozina oraz cukier biały.

W latach 2015–2017, w ramach przywracania stabilizacji rynku produktów mlecznych, KE uruchomiła mechanizm dopłat do prywatnego przechowywania masła i OMP, który – tak jak mechanizm interwencyjnego zakupu – pomógł przywrócić równowagę na tym rynku. W tym samym okresie KE, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom producentów wieprzowiny, którzy borykali się wówczas z niskimi cenami skupu, uruchomiła dopłaty do prywatnego przechowywania tego produktu.

Na przełomie stycznia i lutego 2020 r. nic nie zapowiadało nadchodzącego kryzysu na rynku produktów mlecznych. W marcu, po wybuchu globalnej pandemii spowodowanej wirusem SARS-CoV-2 i wprowadzeniu restrykcji w poszczególnych państwach członkowskich, rynek tych produktów nagle się załamał, a ceny OMP na przestrzeni marca–kwietnia spadły z poziomu 250 euro/100 kg do poziomu 190 euro/100 kg. Według analityków było to oznaką nadchodzącego kryzysu na tym rynku.

W tym samym czasie do KE napływały sygnały z poszczególnych państw członkowskich o zakłóceniach występujących jednocześnie na wielu rynkach produktów rolnych. Aby za-

bezpieczniej pogłębianiu się kryzysu, KE zdecydowała się na uruchomienie mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania: OMP, masła, serów, wołowiny, baraniny i koziny. Dopłaty do trzech ostatnich produktów zostały uruchomione po raz pierwszy w okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Wnioski o dopłaty w przypadku produktów mlecznych można składać do 30 czerwca 2020 r., natomiast w przypadku produktów mięsnych termin jest determinowany wykorzystaniem puli środków przeznaczonych na ten cel. Spośród produktów mlecznych największym zainteresowaniem w pierwszych 3 tygodniach składania wniosków cieszyły się dopłaty do przechowywania serów, masła i OMP¹. Wśród produktów mięsnych przedsiębiorcy byli zainteresowani dopłatami do prywatnego przechowywania wołowiny, natomiast na rynku baraniny i koziny zainteresowanie jest znikome. W sytuacji wykorzystania środków finansowych przeznaczonych w budżecie UE na ten rodzaj wsparcia KE może podjąć decyzję o zamknięciu pomocy. W przypadku dalszego pogarszania się sytuacji na rynku produktów mlecznych producenci masła i OMP do 30 września 2020 r. będą mieli jeszcze możliwość skorzystania z mechanizmu zakupów interwencyjnych.

Wieloletnie obserwacje pokazują, że pojawiające się kryzysy są zazwyczaj zjawiskiem nagłym i charakteryzującym się dużą gwałtownością, a mechanizmy interwencyjne przy jednoczesnej złożoności samego procesu realizacji należą do działań dynamicznych i masowych, a zatem wymagających zaangażowania znacznych zasobów ludzkich. Z racji takiej specyfiki bardzo ważne dla poszczególnych państw członkowskich UE jest utrzymanie odpowiednich struktur interwencyjnych, które będą w ciągłej gotowości do podjęcia natychmiastowych działań. Ich sprawność jest nieodzowna, aby z tej formy wsparcia mogło skorzystać jak największe grono przedsiębiorców.

Hanna Wojniak

Kierownik

Wydziału Interwencji

Departament Interwencji Rynkowych KOWR

¹ Przedsiębiorcy złożyli wnioski na ponad 34 tys. ton serów, co stanowi 34% ilości możliwej do objęcia dopłatą, oraz na ponad 24 tys. ton masła i ponad 3 tys. ton OMP (dane z 25.05.2020 r.).

PROGRAM OPERACYJNY POMOC

ŻYWNOŚCIOWA 2014–2020

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa realizuje Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020. Z roku na rok obserwuje się rozwój i zwiększanie zakresu Programu – asortyment produktów jest wzbogacany, a ich jakość wzrasta.

6,5 MLN

**PACZEK
ŻYWNOŚCIOWYCH**

1,7 MLN

POSIŁKÓW

1,5 MLN

**OSÓB NAJBARDZIEJ
POTRZEBUJĄCYCH**

Program jest skierowany do osób spełniających warunki określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej¹, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie lub swojej rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków).

Z roku na rok obserwuje się systematyczny rozwój Programu i zwiększa się jego zakres, a asortyment produktów jest rozszerzany i wzbogacany. W ostatnich latach wprowadzono bardziej różnorodne i urozmaicone produkty, a także nowe produkty owocowo-warzywne. Ponadto uatrakcyjniono opakowania (są wielokolorowe i zbliżone do opakowań na rynku). Wzmocnione zostały również opakowania artykułów sypkich, aby umożliwić ich wielokrotne otwieranie, a na etykietach znajdują się czytelne opisy oraz proste przepisy kulinarne na potrawy z wykorzystaniem innych artykułów z POPŻ.

PODPROGRAM 2019

W Podprogramie 2019 wartość zakupionej żywności wyniosła ponad 331 mln zł. Potrzebujący otrzymają 73,6 tys. ton artykułów żywnościowych, tj.: groszek z marchewką, fasolę białą, koncentrat

pomidorowy, buraczki wiórki, powidła sliwkowe, sok jabłkowy, makaron jajeczny, makaron kukurydziany bezglutenowy, ryż biały, kaszę gryczaną, herbatniki maślane, mleko UHT, ser podpuszczkowy dojrzewający, szynkę drobiową, pasztet wieprzowy, filet z makreli w oleju, cukier biały, olej rzepakowy, gołąbki w sosie pomidorowym. Do 30 kwietnia 2020 r. wykonawcy zrealizowali do organizacji partnerskich dostawy na poziomie ok. 65% łącznej ilości artykułów spożywczych przewidzianej do dostarczenia w ramach Podprogramu 2019. Produkty te dostarczane są do ubogich rodzin poprzez organizacje partnerskie wskazane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: Caritas Polska, Federacja Polskich Banków Żywności, Polski Komitet Pomocy Społecznej oraz Polski Czerwony Krzyż. Organizacje te mają bardzo rozbudowane sieci placówek regionalnych i lokalnych – łącznie jest to ponad 2500 jednostek.

W ramach **Podprogramu 2019** planuje się przekazanie ponad **6,5 mln** paczek żywnościowych i ok. **1,7 mln** posiłków do ponad **1,5 mln** osób najbardziej potrzebujących, zakwalifikowanych do objęcia pomocą żywnościową.

Ponadto odbiorcy pomocy żywnościowej mają możliwość uczestniczenia w działaniach towarzyszących mających na celu ich włączenie społeczne. Organizacje partnerskie realizują poniższe działania:

- warsztaty kulinarne dla różnych grup pokoleniowych z udziałem ekspertów kulinarnych, kuchmistrzów, dietetyków pokazujące różne możliwości przygotowania potraw i wykorzystania artykułów spożywczych,

KOWR jako beneficjent POPŻ 2014–2020 jest odpowiedzialny za przygotowanie i przeprowadzanie przetargów na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich. Natomiast jako instytucja pośrednicząca odpowiada za nadzór nad dostawami żywności przez wykonawców oraz nad dystrybucją żywności i działaniami na rzecz włączenia społecznego realizowanymi przez organizacje partnerskie.

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.).

- warsztaty dietetyczne i dotyczące zdrowego żywienia,
- programy edukacyjne o zasadach zdrowego żywienia i przeciwdziałania marnotrawieniu żywności,
- warsztaty edukacji ekonomicznej (nauka tworzenia, realizacji i kontroli budżetu domowego, ekonomicznego prowadzenia gospodarstwa domowego, z uwzględnieniem wszystkich finansowych i rzeczowych dochodów rodziny, w tym darów żywnościowych),
- inne działania o charakterze indywidualnym lub zbiorowym (uczestnictwo w wydarzeniu kulturalnym, integracyjnym, którego jednym z elementów jest sport, itp.).

Jednocześnie w ramach realizacji Podprogramu 2019, ze względu na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom i wolontariuszom organizacji partnerskich przy realizacji dostaw i wydawania żywności, w związku z rozprzestrzenieniem się koronawirusa SARS-CoV-2, KOWR zakupił środki ochrony osobistej dla pracowników/wolontariuszy organizacji partnerskich (maseczki ochronne, płyn dezynfekujący do rąk oraz rękawiczki ochronne).

PODPROGRAM 2020

11 maja 2020 r. ukazały się Wytyczne Instytucji Zarządzającej (MRPiPS) dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów dotyczące działań realizowanych w ramach

Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2020, zgodnie z którymi na realizację Podprogramu 2020 przeznaczono 400 mln zł, z tego 363,6 mln zł na zakup żywności i 36,4 mln zł na dofinansowanie projektów dla 4 organizacji partnerskich z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz z tytułu kosztów środków towarzyszących. Do magazynów organizacji partnerskich planowane jest dostarczenie 20 artykułów spożywczych, tj.: groszku z marchewką, koncentratu pomidorowego, buraczków wiórków, powideł śliwkowych, musu jabłkowego, fasolki po bretońsku, makaronu jajecznego świderki, płatków owsianych, ryżu białego, kaszy jęczmieńnej, herbatników maślanych, mleka UHT, sera podpuszczkowego dojrzewającego, szynki drobiowej, szynki wieprzowej mielonej, pasztetu drobiowego, filetu z makreli w oleju, cukru białego, miodu nektarowego wielokwiatowego, oleju rzepakowego. Realizacja dostaw wszystkich artykułów spożywczych została zaplanowana od listopada 2020 r. do lipca 2021 r., z wyjątkiem sera podpuszczkowego dojrzewającego, którego dostawy rozpoczną się od listopada 2020 r. i potrwają do kwietnia 2021 r.

Anna Dorota Gut
Dyrektor Departamentu Wspierania
Konsumpcji KOWR

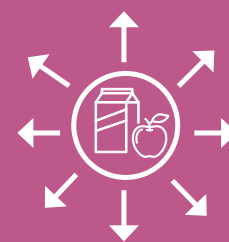
PROGRAM REALIZOWANY JEST W DWÓCH KLUCZOWYCH OBSZARACH:

1

ZAKUP ŻYWNOCI

w procedurze zamówień publicznych i dostarczenie jej do magazynów organizacji partnerskich przez wykonawców wybranych w drodze przetargu

2

DYSTRYBUCJA ŻYWNOCI

wśród osób najbardziej potrzebujących i działania towarzyszące mające na celu włączenie społeczne oraz wzmacnianie samodzielności i kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego.

FUNDUSZE PROMOCJI W LICZBACH

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa prowadzi obsługę 10 funduszy promocji produktów rolno-spożywczych. Od ich utworzenia do końca 2019 r. na konta funduszy wpłynęło łącznie ponad 513 mln zł.

Mięso wieprzowe

Mięso wołowe

Mięso końskie

Mięso owcze

Mięso drobiowe

Ziarno zbóż i przetwory zbożowe

Owoce i warzywa

Ryby

Rośliny oleiste

*Mleko

Mechanizm funduszy promocji funkcjonuje od 2009 r. na mocy ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych. Wcześniej był realizowany przez Agencję Rynku Rolnego, a od 2017 r. – przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa¹. Obecnie funkcjonują: Fundusz Promocji Mleka, Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego,

Fundusz Promocji Mięsa Wołowego, Fundusz Promocji Mięsa Końskiego, Fundusz Promocji Mięsa Owczego, Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych, Fundusz Promocji Owoców i Warzyw, Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego, Fundusz Promocji Ryb, Fundusz Promocji Roślin Oleistych. Do zadań Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka

¹ Zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. poz. 623, z późn. zm.) oraz art. 4 ust. 1 pkt 1-5 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2020 r. poz. 688, z późn. zm.).

KTO DEKLARUJE LUB *WPŁACA NAJWIĘCEJ?

Najwyższe wysokości sumy kwot zadeklarowanych w obrębie województw w roku 2019:

Wsparcia Rolnictwa należy sporządzenie sprawozdania z wykonania planu finansowego² dla każdego z funduszy. Dokument ten przedstawia nie tylko sytuację finansową danego funduszu, ale także w obrazowy sposób dostarcza informacji nt. charakterystyki branżowej poszczególnych dziesięciu sektorów rolno-spożywczych. Elektroniczne wersje sprawozdań są zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej Krajowego Ośrodka.

Po 11 latach funkcjonowania funduszy promocji pojawił się nowy lider w kategorii „fundusz z największymi rocznymi wpływami” za 2019 r., jest nim Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego. Za nim uplasowały się Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego i Fundusz Promocji Mleka. Ten ostatni w dalszym ciągu pozostaje liderem osiągniętych sumarycznych wpływów za lata 2009–2019.

Od początku istnienia funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, tj. od 1 lipca 2009 r. do 31 grudnia 2019 r. na konta funduszy wpłynęło łącznie ponad 513 mln zł. Łączne wpływy w 2019 r. oscyływały na poziomie 63,7 mln zł – wzrosły o prawie 57% w stosunku do 2010 r., w którym wyniosły ok. 36,2 mln zł.

Liderem wydatków związanych z realizacją celów ustawowych, mających na uwadze wspieranie marketingu rolnego oraz wzrost spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych, w 2019 r. pozostaje Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego.

Ze środków zgromadzonych na rachunkach bankowych funduszy wydatkowano ogółem ponad **461 mln zł** (bez 3,5% z tytułu kosztów obsługi). Wydatki na realizację zadań finansowanych z funduszy promocji w 2019 r. to ponad 56 mln zł. Wzrosły one o prawie 39% w stosunku do wydatków w 2010 r., które wynosiły nieco ponad 22 mln zł.

JAK WYGLĄDAŁA STRUKTURA PLANU FINANSOWEGO W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH FUNDUSZY W ODNIESIENIU DO KWOT PRZEWIDZIANYCH?

W ramach Funduszu Promocji Mleka ponad 40% środków przeznaczono na udział w wystawach i targach związanych z chowem lub hodowlą bydła mlecznego, produkcją lub przetwórstwem mleka. W przypadku Funduszu Promocji Mięsa Wieprzowego ponad 85% środków wydatkowano na działania informacyjne i promocyjne. W ramach Funduszu Promocji Mięsa Wołowego prawie 63% środków zostało skierowane na działania promocyjne nt. mięsa wołowego i jego przetworów, a także na udział w wystawach i targach. Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych koncentruje działania na projektach informacyjno-promocyjnych, przeznaczając na ten cel ponad 84% środków. Fundusz Promocji Owoców i Warzyw wspiera działania mające na celu promocję spożycia owoców lub warzyw oraz ich przetworów, w szczególności przez dzieci i młodzież. W ramach Funduszu Promocji Mięsa Drobiowego poparcie realizacji znajdują projekty, których realizacja dot. informowania o jakości i cechach, w tym zaletach mięsa drobiowego.

W okresie realizacji zadań wynikających z obsługi mechanizmu w latach 2016–2019 odnotowano znaczący wzrost mierników zrealizowanych przez KOWR:

- liczby obsłużonych/zweryfikowanych propozycji zadań wpisanych do planów finansowych – wzrost ponad 67% (w roku 2016 – 250, w roku 2019 – 419),
- liczby posiedzeń komisji zarządzających – wzrost ponad 26% (w roku 2016 – 50, w roku 2019 – 63),
- liczby wydanych decyzji administracyjnych w sprawie udzielenia i wypłaty wsparcia – wzrost ponad 68% (w roku 2016 – 550, w roku 2019 – 924).

Emilia Olszewska-Brzezińska

Zastępca Dyrektora Departamentu Rozwoju Rynku KOWR

² Zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. poz. 623, z późn. zm.) oraz art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2020 r. poz. 688, z późn. zm.).

Wydatki (w tys. zł) na 31.12.2019 r.*

ROK	FPM	FPMWp	FPWł	FPMK	FPMO	FPZZBiPZ	FPOiW	FPMD	FPR	SUMA
2010	13 306,00	3 875,00	838,00	56,00	0,50	1 179,00	1 122,00	1 383,00	294,00	22 053,50
2011	13 201,00	5 501,00	2 117,00	134,00	7,00	2 884,00	3 936,00	9 652,00	304,00	37 736,00
2012	11 577,00	9 003,00	5 181,00	304,00	23,00	4 806,00	7 591,00	9 744,00	640,00	48 869,00
2013	10 477,00	12 111,00	5 878,00	132,00	32,00	4 592,00	7 029,00	10 919,00	249,00	51 419,00
2014	11 449,00	17 213,00	7 031,00	143,00	15,00	3 957,00	6 844,00	8 603,00	328,00	55 583,00
2015	8 014,00	12 154,00	4 945,00	184,00	18,00	4 001,00	11 407,00	8 098,00	332,00	49 153,00
2016	9 469,08	8 761,63	4 823,14	100,34	13,30	4 246,45	8 078,85	12 853,65	521,67	48 868,11
2017	9 372,85	10 511,55	5 229,26	141,87	8,40	2 477,85	5 888,48	10 678,64	437,10	44 745,98
2018	10 340,45	10 029,37	6 302,64	174,50	22,65	2 090,99	6 633,83	10 511,43	364,06743	46 469,94
2019	12 663,57	13 933,22	6 006,90	144,78	7,88	2 902,16	7 631,35	13 203,84	301,18	56 794,88
SUMA	109 869,95	103 092,77	48 351,93	1 514,50	147,73	33 136,45	66 161,50	95 646,56	3 771,01	461 692,40

* W zestawieniu nie uwzględniono Funduszu Promocji Roślin Oleistych, który istnieje od 2019 r. i z którego nie wydatkowano środków.

PORADNIK EKSPORTERA – RODZAJE STRATEGII WCHODZENIA NA RYNKI ZAGRANICZNE

Zalety joint venture

- efekt synergii pochodzący z połączenia zasobów, doświadczenia i działań partnerów
- wspólne ponoszenie ryzyka działań na rynku zagranicznym
- wsparcie miejscowego partnera przy poznaniu lokalnych warunków, wymagań klientów, działań konkurentów, dystrybutorów i miejscowych władz
- efekt economies of scale, czyli korzyści z działania na większą skalę, np. obniżenie kosztów jednostkowych, osiągnięcie przewagi konkurencyjnej

Strategia wejścia na rynek zagraniczny to przemyślany wybór określonej formy działalności zagranicznej oraz sposób ekspansji na rynek zagraniczny. Czynnikiem decydującym o wyborze odpowiedniej strategii jest pozycja przedsiębiorstwa na rynku (atuty konkurencyjne) skonfrontowana z atrakcyjnością tego rynku.

W trzech poprzednich numerach „Biuletynu Informacyjnego” pisaliśmy o eksporcie bezpośrednim i pośrednim, licencjonowaniu i produkcji na zamówienie. Kolejnymi formami zdobywania rynków zagranicznych stosowanymi przez przedsiębiorców jest strategia joint venture i tworzenie filii zagranicznej. Czym się charakteryzują?

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIE (JOINT VENTURE)

To wejście na rynek zagraniczny poprzez utworzenie z firmą zagraniczną wspólnego przedsięwzięcia mającego na celu wytwarzanie dóbr materialnych lub świadczenie usług. Joint venture różni się tym od eksportu, że zarówno produkcja towarów, jak i ich sprzedaż odbywają się wspólnie

z partnerem zagranicznym, podobnie jak inwestowanie.

Powodzenie wspólnego przedsięwzięcia w dużej mierze zależy od precyzji, z jaką sformułowany jest cel, oraz umiejętności realizacji tego celu w ramach współpracy obu partnerów. Zagraniczny partner wnosi najczęściej znajomość rynku, kontakty biznesowe oraz sieć sprzedaży. W przypadku niektórych krajów, gdzie prawnie wymagane jest, by 51% własności należało do podmiotu krajowego, joint venture jest dobrym rozwiązaniem, umożliwiającym podmiotom funkcjonowanie na danym rynku.

Strategia ta jest jedną z najbardziej zaawansowanych form wchodzenia na rynki zagraniczne.

Wady

- stosunkowo duże ryzyko wynikające z różnic kulturowych, stylów zarządzania, wyboru nieodpowiedniego partnera, który może preferować realizację wyłącznie własnych celów
- możliwy konflikt interesów pomiędzy partnerami
- ujawnienie tajemnic handlowych i technicznych na rzecz partnera
- trudności w kontroli wspólnego przedsięwzięcia z zagranicy
- ryzyko utraty zainwestowanego kapitału w wyniku nieskutecznego prowadzenia interesów

Gdy firma decyduje się na wkroczenie na określony rynek, musi wybrać odpowiedni sposób wejścia (jedną z 6 opisanych form). W praktyce jednak nie zawsze firmy podążają takimi wzorcowymi ścieżkami. Powszechnym zjawiskiem jest zarówno przeskakiwanie pewnych faz współpracy, jak i równoczesne posługiwanie się wieloma strategiami na tym samym rynku.

Opracowała

Ada Krzewicka

Departament Wsparcia Eksportu KOWR

FILIA ZAGRANICZNA

Filia zagraniczna jest najbardziej ryzykowną, kosztowną, ale potencjalnie najbardziej zyskową formą zdobywania rynków zagranicznych. Charakteryzuje się dużym stopniem samodzielności w zakresie działań operacyjnych. W zasadzie przejmując część faz produkcji od firmy macierzystej eksportera, mimo iż jej strategia marketingowa jest podporządkowana firmie-matce.

Ta forma obecności na rynkach zagranicznych wymaga poważnego zaangażowania kapitałowego. Filia, co do zasady, koordynuje sprzedaż i dystrybucję towarów, ale może także prowadzić działania promocyjne lub też nadzorować magazynowanie towarów. Co więcej, spełnia także funkcję centrum wystawowego i centrum obsługi klienta.

Podstawowymi metodami tworzenia filii zagranicznych są: utworzenie spółki prawa miejscowego za granicą o 100% kapitale własnym lub też przejęcie firmy miejscowej (wykupienie jej akcji).

Na wybór tej strategii decydują się najczęściej duże firmy.

Wady

- duże koszty wejścia
- trudności administracyjno-formalne przy tworzeniu filii
- tworzenie zdolności produkcyjnych i handlowych od podstaw
- ryzyko wywłaszczenia, nacjonalizacji, przejęcia w niektórych krajach, a także niechęci ludności rodzimej do firm zagranicznych

Zalety

- pełna kontrola biznesu
- łatwość dostępu do zasobów lokalnych
- unikanie barier celnych
- jednolity marketing i jednolita strategia rozwojowa firmy matki i filii
- nabycie wraz z upływem czasu statusu biznesu miejscowego
- potencjalne największe korzyści

SYTUACJA NA RYNKACH ROLNYCH

RYNEK ZBÓŻ

W sezonie 2019/2020 globalny rynek zbóż znajduje się pod wpływem dużej podaży wynikającej z dobrych światowych zbiorów, zwłaszcza pszenicy. W kończącym się sezonie światowa produkcja zbóż (bez ryżu) według USDA jest prognozowana na poziomie 2,17 mld ton, o 2% wyższym niż w sezonie 2018/2019 i o 1% wyższym od przewidywanego globalnego zużycia. W efekcie globalne zapasy zbóż na koniec sezonu 2019/2020 mogą być jeszcze większe niż rok wcześniej (o 5%) i wynieść 654 mln ton¹.

Utrzymanie dużych zapasów ziarna na świecie pozwala przewidywać, że sytuacja na rynku zbóż w nadchodzącym sezonie będzie w miarę stabilna. Światowe zbiory zbóż (bez ryżu) w sezonie 2020/2021 mogą ukształtować się na poziomie 2250 mln ton, o 3,7% wyższym niż w bardzo dobrym poprzednim sezonie i o 3,4% wyższym niż w rekordowym sezonie 2016/2017.

W krajach WNP w 2020 r. może zostać zebrane 237 mln ton zbóż, o 2% więcej niż rok wcześniej. Dobre zbiory zbóż są prognozowane w Federacji Rosyjskiej (wzrost o 2%, do 116 mln ton) i na Ukrainie (wzrost o 2%, do rekordowego poziomu 78 mln ton). W związku z tym państwa te będą stanowiły znaczną konkurencję dla krajów unijnych na tradycyjnych rynkach zbytu (kraje Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu).

W UE zmniejszenie (o 3% w porównaniu z sezonem 2019/2020) powierzchni zasiewów pszenicy będzie skutkowało obniżeniem zbiorów oraz możliwości eksportowych. USDA szacuje, że unijne zbiory zbóż w 2020 r. mogą ukształtować się na poziomie 306 mln ton, o 3% niższym niż przed rokiem.

W Polsce, według oceny GUS przeprowadzonej w połowie maja, łączna powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami pod zbiory w 2020 r. wynosi około 7,3 mln ha i jest o 2,2% większa niż w roku ubiegłym². Po beźśniejszej zimie odnotowano znaczny deficyt wody w glebie. W połowie maja 2020 r. stan uprawy zbóż był gorszy niż przed rokiem. Warunki agrometeorologiczne na terenie kraju były zróżnicowane. Jednak opady deszczu w kolejnych tygodniach maja poprawiły stan uwilgotnienia gleb i korzystnie wpłynęły na przyspieszenie wegetacji roślin. W 2020 r. o poziomie plonów i zbiorów zbóż będą decydowały przede wszystkim warunki termiczne i wilgotnościowe w dalszym okresie wegetacji. Komisja Europejska prognozuje, że przy przeciętnych warunkach pogodowych, zbiory zbóż w Polsce w 2020 r. mogą ukształtować się na poziomie ponad 29 mln ton, o 2–3% wyższym niż przed rokiem³. Będzie to jednak poziom zbliżony do średniej z lat 2013–2018.

Od początku sezonu 2019/2020 (w okresie lipiec 2019 r. – marzec 2020 r.) z kraju wyeksportowano 5,2 mln ton ziarna zbóż, co stanowiło 18% zbiorów zbóż.

W okresie lipiec 2019 r. – marzec 2020 r. w strukturze wywozu pszenica stanowiła 55%, kukurydza – 22%, a żyto – 11%. Krajowi eksporterzy lokowali zboże głównie na rynku unijnym (54% wywiezionego ziarna), przede wszystkim w Niemczech (2,3 mln ton – 44% eksportu ziarna). W okresie dziewięciu miesięcy roku gospodarczego 2019/2020 eksport zbóż (łącznie ziarna oraz przetworów zbożowych) wyniósł 6,1 mln ton (w ekwiwalencie ziarna) i był o 44% większy niż w tym samym okresie przed rokiem. Przychody z eksportu były o 19% większe od uzyskanych rok wcześniej i wyniosły 2,8 mld euro. W tym czasie wolumen importu zbóż (w ekwiwalencie ziarna) ukształtował się na poziomie 1,6 mln ton, o 12% niższym. Wartość importu była o 2% niższa niż rok wcześniej i wyniosła 851 mln euro⁴. Od jesieni 2019 r. popyt zagraniczny na zboże z Polski (zwłaszcza pszenicę), wywierał presję na wzrost cen. Wzrost ten był jednak ograniczany względnie niskimi cenami zbóż na rynkach zagranicznych i nasiloną konkurencją o rynki zbytu, głównie ze strony eksporterów z basenu Morza Czarnego. Sytuacja ta powodowała, że ceny zbóż utrzymywały się na poziomie znacząco niższym niż przed rokiem. W okresie pierwszych czterech miesięcy 2020 r. zawirowania na rynku zbóż, związane z pandemią COVID-19, przy deprecjacji złotego, przyczyniły się do dalszego wzrostu cen, zwłaszcza pszenicy. W efekcie w kwietniu 2020 r. cena pszenicy

¹ Zbiory zbóż (bez ryżu) na świecie, w WNP i w UE według United States Department of Agriculture (USDA) – *Grain: World Markets and Trade*, May 2020.

² Informacja Sygnalna GUS, *Wiosenna ocena stanu upraw rolnych i ogrodnictwa w 2020 r.*, opublikowana 28 maja 2020 r.

³ Według Crops Market Observatory, data odczytu: 1.06.2020 r.

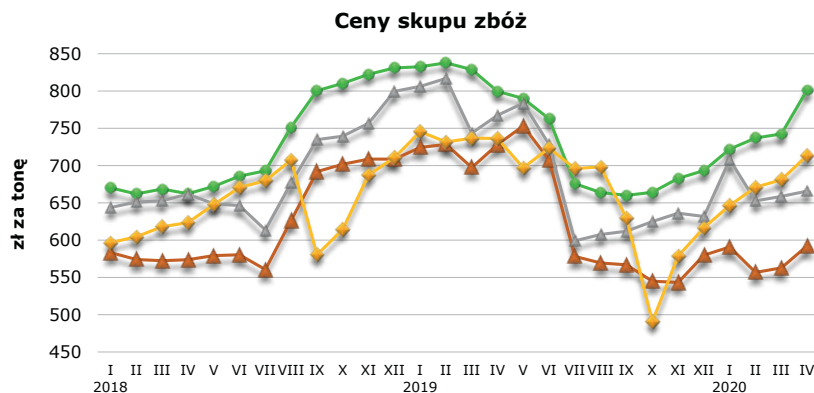
⁴ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem zbożowym dotyczą wybranych towarów z pozycji CN 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1007, 1008, 1101, 1102, 1103, 1104, 1107, 110811, 110812, 1109, 2302, 1902, 1904, 1905 i zostały obliczone na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi.

w kraju według GUS osiągnęła poziom 802 zł/t, o 8% wyższy niż przed miesiącem i nieznacznie (o 0,2%) wyższy niż w analogicznym okresie 2019 r. Średnia cena jęczmienia wynosiła 678 zł/t, w tym jęczmienia paszowego – 666 zł/t i była, w obu przypadkach, o 1% wyższa niż miesiąc wcześniej, ale o 13% niższa niż przed rokiem. Cena żyta ukształtowała się na poziomie 592 zł/t, o 5% wyższym niż w marcu 2020 r., ale o 19% niższym niż rok wcześniej. W kwietniu 2020 r. za kukurydzę w skupie średnio w kraju płacono 714 zł/t, o 5% więcej niż przed miesiącem, ale o 3% mniej niż przed rokiem.

Niepewność co do poziomu tegorocznych zbiorów powoduje, że aktualna sytuacja cenowa w Polsce determinowana jest przede wszystkim malejącymi zapasami ziarna, co stymuluje wzrost cen zbóż. W końcu sezonu duży wpływ na ceny zbóż będą miały, tak jak w latach wcześniejszych, informacje o szacowanym poziomie nowych zbiorów.

RYNEK WIEPRZOWINY

W 2020 r. światowa produkcja wieprzowiny ulegnie dalszej redukcji. Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) prognozuje, że może ona wynieść 94,3 mln ton, o 7,5% mniej niż w 2019 r. Tak duży spadek produkcji wieprzowiny w latach 2019–2020 jest rezultatem znacznego ograniczenia pogłowia świń w Chinach (największego światowego producenta wieprzowiny) z powodu rozprzestrzeniającego się w tym kraju wirusa afrykańskiego pomoru świń (ASF). W 2019 r. produkcja w Chinach wyniosła 42,55 mln ton, a w 2020 r. (według prognozy USDA z kwietnia 2020 r.) przewidywany jest jej spadek o 8,55 mln ton, do 34 mln ton, tj. o 20% w porównaniu z rokiem 2019⁵. W grudniu 2019 r. w UE–28 pogłowiu

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

świń wyniosło 147,9 mln szt. wobec 148,2 mln szt. rok wcześniej. Wśród liczących się unijnych producentów wieprzowiny wzrost pogłowia odnotowano w Hiszpanii (o 1,4%), Danii (o 0,7%) i w Polsce (o 1,7%), a spadek w Niemczech (o 2%) i we Francji (o 1,5%)⁶. Komisja Europejska przewiduje, że w 2020 r. produkcja wieprzowiny w UE–27 może się zwiększyć o 0,7%, do 23,2 mln ton⁷. Będzie to spowodowane przede wszystkim utrzymującym się popytem na produkty wieprzowe ze strony krajów azjatyckich.

W Polsce w grudniu 2019 r. pogłowiu trzody chlewnej liczyło 11 216 tys. szt., o 1,7% więcej niż przed rokiem. Wzrosty, w odniesieniu do grudnia 2018 r., odnotowano we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych, a największy w grupie warchlaków – o 3,4%. Liczebność trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej zwiększyła się o 1,7%, w tym loch – o 1,6%, a loch prośnych – o 3,6%. Pogłowiu tuczników wzrosło o 1,2% (r/r), a prosiąt – o 0,4%.

W pierwszym kwartale 2020 r. (dane GUS) wielkość ubojów żywca wieprzowego była o 8% mniejsza niż przed rokiem. Spadek ubojów mógł być częściowo spowodowany problemami logistycznymi i ograniczeniami wprowadzonymi w ubojniach na skutek pan-

demii koronawirusa. Do końca 2020 r. rozwój produkcji trzody chlewnej będzie uzależniony m.in. od sytuacji epidemiologicznej w kraju i w Europie. Pro wzrostowo na poziom produkcji żywca wieprzowego w kraju będą oddziaływały: wzrost pogłowia świń, notowany w grudniu 2019 r. oraz poziom cen skupu żywca wieprzowego. Jednocześnie czynnikiem hamującym rozwój produkcji w kolejnych miesiącach mogą być ograniczenia w hodowli trzody chlewnej w przypadku dalszego rozprzestrzeniania się wirusa ASF.

W okresie styczeń–marzec 2020 r. z UE-27 wyeksportowano 1,4 mln ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 4% więcej niż przed rokiem. Największym odbiorcą unijnej wieprzowiny były Chiny, które zakupiły 756 tys. ton asortymentu wieprzowego, o 75,5% więcej niż w analogicznym okresie 2019 r. Wieprzowinę eksportowano również m.in. do Wielkiej Brytanii (171 tys. ton)⁸, Japonii (102 tys. ton), Korei Południowej (50 tys. ton) i Hongkongu (41 tys. ton), jednak wolumen eksportu do tych krajów był mniejszy niż przed rokiem⁹. W 2020 r. utrzymujący się popyt na wieprzowinę ze strony Chin będzie stymulował wzrost eksportu z UE. Komisja Europejska przewiduje, że wolumen eksportu produktów wie-

⁵ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, 9 April 2020.

⁶ Prezentacja KE CMO Committee, 20 May 2020.

⁷ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020*, Spring 2020.

⁸ 31 stycznia 2020 r. Wielka Brytania opuściła Unię Europejską i w statystykach Komisji Europejskiej nie jest zaliczana do UE.

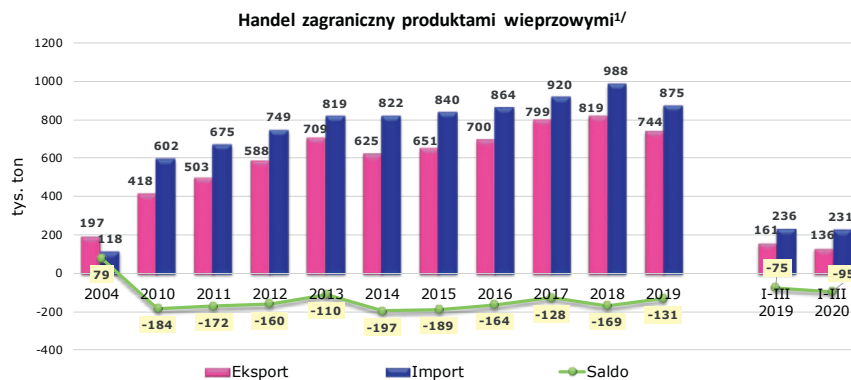
⁹ Prezentacja KE CMO Committee, 20 May 2020.

przowych z UE-27 do krajów trzecich w 2020 r. może być o 12% większy niż w 2019 roku¹⁰.

Od początku 2020 r. import wieprzowiny na rynek UE jest dużo niższy niż przed rokiem. W pierwszym kwartale 2020 r. kraje członkowskie zaimportowały łącznie 46 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 29% mniej niż w okresie styczeń–marzec 2019 r.

Polska jest szóstym eksporterem wieprzowiny poza obszar celny UE, ale głównymi odbiorcami polskiego asortymentu wieprzowego są kraje UE. W pierwszym kwartale 2020 r. z Polski wyeksportowano 136 tys. ton żywca, mięsa, przetworów i tłuszczów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 16% mniej niż przed rokiem. Przychody uzyskane ze sprzedaży zagranicznej asortymentu wieprzowego w okresie trzech miesięcy 2020 r. wyniosły 421 mln euro (1,8 mld zł) i były o 2% większe w odniesieniu do analogicznego okresu 2019 r. W strukturze asortymentowej eksportu produktów wieprzowych z Polski dominowało mięso świeże i mrożone (54%). W pierwszym kwartale 2020 r. za granicę sprzedano 91 tys. ton mięsa wieprzowego (w wadze produktu), o 36% mniej niż przed rokiem. Mięso wywożono głównie do krajów UE, m.in.: do Niemiec (13 tys. ton – 15%), na Słowację (8 tys. ton – 9%), do Czech i na Węgry (po 7 tys. ton – 7%) oraz do Włoch (ponad 6 tys. ton – 6%). Odbiorcami spoza UE były m. in.: Hongkong (4 tys. ton – 5%), USA i Wietnam (po 3 tys. ton – 4%).

W okresie styczeń–marzec 2020 r. do Polski zaimportowano 231 tys. ton żywca, mięsa, tłuszczów i przetworów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 2% mniej niż w tym samym okresie 2019 r., a wydatki poniesione na zakup tego asortymentu wyniosły 615 mln euro (2,6 mld zł) i były o 44% większe

^{1/} Handel zagraniczny żywcem, mięsem, tłuszczami i przetworami wieprzowymi w ekwiwalencie tusz. Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, za lata 2019 i 2020 – dane wstępne.

niż przed rokiem. Import trzody chlewnej do Polski w okresie styczeń–marzec 2020 r. wyniósł 1,7 mln sztuk i był o 2% mniejszy niż przed rokiem¹¹.

Na rynku wewnętrznym UE, zwłaszcza w krajach będących dużymi producentami i eksporterami wieprzowiny ceny żywca wieprzowego od marca br. wykazują spadek. Jest to związane z utrudnieniami w przepływie towarów oraz zmniejszeniem popytu (m.in. ze strony gastronomii) po wprowadzeniu przez poszczególne kraje restrykcji w związku z pandemią COVID-19. Według Komisji Europejskiej w maju 2020 r. średnio w UE świnie rzeźne klasy E kupowano po 162,31 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej o 10% taniej niż w kwietniu 2020 r. oraz o 6% taniej niż przed rokiem. Cena trzody chlewnej tej klasy w Polsce, wyrażona w walucie unijnej wynosiła 152,13 euro/100 kg i była o 6% niższa od średniej ceny w UE¹².

W Polsce ceny skupu trzody chlewnej kształtują się pod wpływem zmian cen u liczących się unijnych producentów wieprzowiny. Krajowe ceny żywca wieprzowego, po odnotowanym spadku w styczniu br. do pierwszego tygodnia marca br. wykazywały tendencję wzrostową. W kolejnych tygodniach

nastąpił ponowny spadek cen skupu, na skutek trudności w handlu i zachwiania popytu na wieprzowinę w związku z COVID-19. W kwietniu 2020 r. (według ZSRIR MRiRW) krajowi dostawcy za żywiec wieprzowy uzyskiwali przeciętnie 6,00 zł/kg, o 5,6% mniej niż w marcu br. W maju br. średnia cena zakupu żywca wieprzowego wyniosła 5,20 zł/kg i była o 13% niższa niż w kwietniu br. oraz o 11% niższa niż przed rokiem.

RYNEK WOŁOWINY

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) w prognozie opublikowanej w kwietniu br. ocenił, że w 2020 r. globalna produkcja wołowiny obniży się nieznacznie, do 61,5 mln ton wobec 61,7 mln ton w 2019 r. Spodziewany spadek produkcji w Australii (o 15%, do 2,1 mln ton) i Indiach (o 3,6%, do 4,15 mln ton) zostanie zrekompensowany jej zwiększeniem m.in. w Brazylii (o 1%, do 10,3 mln ton), USA (o 1%, do 12,5 mln ton), Chinach (o 4%, do 7 mln ton) i Meksyku (o 2%, do 1,8 mln ton)¹³.

W grudniu 2019 r. w UE-28 pogłowie bydła liczyło 86,7 mln szt. i było o 1% mniejsze niż rok wcześniej. Spadek odnotowano w krajach posiadających naj-

¹⁰ Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020, Spring 2020.

¹¹ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wieprzowym dotyczą świń gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209, 1601, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

¹² EU Meat Market Observatory – EU Pigeat. Latest statistics. Prices and remainders, data odczytu: 12.06.2020 r.

¹³ Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, 9 April 2020.

licznější stada bydła, m.in. we Francji (o 2,5%), w Niemczech (o 2,6%), Wielkiej Brytanii (o 1,6%) i Irlandii (o 0,5%), a wzrost – w Hiszpanii (o 1,4%), we Włoszech (o 1%) i w Polsce (o 1,3%)¹⁴. Jednocześnie wielkość ubojów w UE-28 w 2019 r. była o 1,1% mniejsza niż przed rokiem i wyniosła 7,8 mln ton. W ocenie Komisji Europejskiej w 2020 r., w następstwie mniejszego pogłowia, w UE-27 może nastąpić dalszy (o 0,6%) spadek produkcji wołowiny, do 6,97 mln ton¹⁵.

W efekcie utrzymującej się w kraju tendencji wzrostowej w liczebności bydła, Polska w 2019 r. zajmowała siódme miejsce pod względem wielkości pogłowia wśród krajów UE-28. W grudniu 2019 r. pogłowiu bydła w Polsce liczyło 6261 tys. szt., o 1,3% więcej niż przed rokiem. Największy wzrost odnotowano w przypadku cieląt – o 2,4%, liczebność młodego bydła w wieku 1–2 lat zwiększyła się o 1,4%, a stado bydła w wieku powyżej 2 lat wzrosło o 0,5%¹⁶.

W okresie pierwszych trzech miesięcy 2020 r. wielkość ubojów przemysłowych w Polsce była o 8% większa niż przed rokiem. Jednocześnie ograniczenia w przemieszczaniu się ludzi oraz zamknięcie granic wprowadzone przez wiele krajów w marcu 2020 r. z powodu koronawirusa mogą mieć niekorzystny wpływ na kondycję sektora wołowiny i na poziom jej produkcji w 2020 r.

W pierwszym kwartale 2020 r. wyniki w eksporcie produktów wołowych z UE-27 do krajów trzecich uległy pogorszeniu. Było to spowodowane spadkiem popytu na wołowinę m.in. ze strony Wielkiej Brytanii – największego odbiorcy asortymentu wołowego z UE, a także Hongkongu i Izraela. W okresie styczeń-marzec 2020 r. z UE-27 wyeksportowano 263 tys. ton produktów

wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 6% mniej niż przed rokiem. Głównymi odbiorcami asortymentu wołowego eksportowanego z UE były: Wielka Brytanii (90 tys. ton), Ghana (13 tys. ton), Algieria (12 tys. ton), Hongkong (11 tys. ton)¹⁷. Komisja Europejska przewiduje, że w całym 2020 r. unijny eksport produktów wołowych zwiększy się o 1%¹⁸.

W pierwszym kwartale 2020 r. unijny import wołowiny był o 14,5% mniejszy niż w analogicznym okresie 2019 r. i wyniósł 96 tys. ton. Podobnie jak w poprzednim roku dostawcami asortymentu wołowego i cielęcego do UE-27 były: Brazylia, Urugwaj i Argentyna oraz Wielka Brytania, której udział w wolumenie importu wyniósł 29%.

W ocenie przedstawionej przez Komisję Europejską, w 2020 r. import produktów wołowych i cielęcych do UE-27 może utrzymać się na poziomie zbliżonym do notowanego w roku 2019.

Polska jest liczącym się unijnym eksporterem wołowiny poza obszar celną Unii Europejskiej, jednak przeważająca część

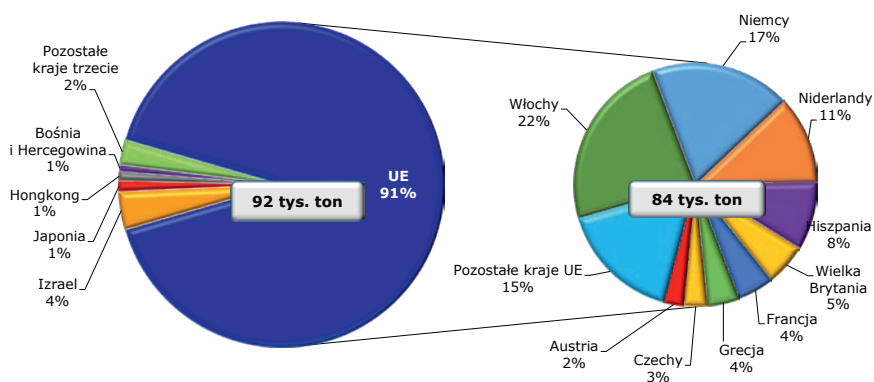
wolumenu produkcji sprzedawanej za granicę kierowana jest do krajów UE (85–90%). Sprzyja temu m.in. konkurencyjna cena żywca wołowego w Polsce w stosunku do cen pozostałych liczących się unijnych producentów.

W pierwszym kwartale 2020 r. za granicę sprzedano 115,5 tys. ton żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz)¹⁹, o 6% więcej niż przed rokiem. Jednocześnie przychody z eksportu asortymentu wołowego wzrosły również o 6%, do 381,5 mln euro (1,6 mld zł).

Przedmiotem wywozu było głównie mięso (90% udziału), którego wyeksportowano 92 tys. ton (w wadze produktu), o 5% więcej niż przed rokiem. Odbiorcami tego asortymentu były głównie kraje UE-28 (91% udziału w wolumenie), w tym: Włochy (22% – 20 tys. ton), Niemcy (17% – 16 tys. ton), Niderlandy (11% – 10 tys. ton), a spoza UE – Izrael (4% – 3,5 tys. ton).

Import asortymentu wołowego i cielęcego do Polski, obejmujący przede wszystkim mięso i żywiec, w pierwszym

Kierunki eksportu mięsa wołowego* z Polski w okresie I-III 2020 r.

* kody CN 0201 i 0202

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

¹⁴ Dane EUROSTAT, data odczytu: 28.05.2020 r.

¹⁵ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020*, Spring 2020.

¹⁶ *Pogłowia bydła według stanu w grudniu 2019 r.*, Informacje Sygnalne GUS, 30.01.2020 r.

¹⁷ *Beef & Veal Market Situation*, Beef CMO 20 May 2020.

¹⁸ Prognoza handlu zagranicznego wołowiną w UE na 2020 r. na podstawie *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020*, Spring 2020.

¹⁹ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczą bydła gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

kwartale 2020 r. wykazywał tendencję spadkową. W okresie styczeń-marzec 2020 r. do kraju zaimportowano 10,8 tys. ton produktów wołowych i cielęcych, o 14% mniej niż w analogicznym okresie 2019 r., a wydatki poniesione na zakup tego asortymentu zmniejszyły się o 15%, do 37,6 mln euro (160,2 mln zł).

W UE od sierpnia 2019 r. do stycznia 2020 r. ceny skupu bydła rzeźnego systematycznie rosły, a od lutego 2020 r. do kwietnia br. wykazywały tendencję spadkową. Było to spowodowane rozprzestrzenianą się w Europie i na świecie pandemią koronawirusa i wprowadzeniem przez poszczególne kraje obostrzeń z nią związanych (m.in. ograniczeń w przemieszczaniu się ludzi, zamknięcie granic i punktów gastronomicznych). W maju 2020 r. w UE średnia cena zakupu bydła rzeźnego klasy R3 wzrosła i ukształtowała się na poziomie 348,08 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej, o 3% wyższym niż w kwietniu br., ale o 0,5% niższym niż przed rokiem. Cena polskiej wołowiny tej klasy wyrażona w walucie unijnej wynosiła 278,04 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej i była o 20% niższa od średniej ceny w UE²⁰.

Na skutek postępującego procesu integracji i globalizacji na poziomie cen skupu żywca wołowego w Polsce mają wpływ nie tylko uwarunkowania podaży-popytowe w kraju, ale także sytuacja cenowa u największych producentów wołowiny w UE oraz kurs złotego względem euro. Jest to związane z dużym udziałem eksportu wołowiny w krajowej produkcji (w 2019 r. wyniósł on 85%).

W Polsce, podobnie jak na rynku UE, od października 2019 r. do lutego 2020 r. utrzymywała się wzrostowa tendencja cen skupu bydła rzeźnego. Jednak wprowadzenie od marca br. ograniczeń handlowych między krajami Wspólnoty,

które są głównymi odbiorcami wołowiny z Polski, spowodowało zmniejszenie popytu na ten asortyment i w efekcie spadek cen bydła. W kwietniu 2020 r. (dane GUS) krajowi dostawcy za bydło ogółem (bez cieląt) przeciętnie uzyskiwali 6,12 zł/kg. Był to poziom cen o 2% niższy niż w marcu br. oraz o 6% niższy niż przed rokiem. Cena młodego bydła średnio wyniosła 6,22 zł/kg i była o 1,5% niższa niż w poprzednim miesiącu oraz o 5% niższa niż przed rokiem.

W maju br. (według danych ZSRIR MRiRW) nastąpił dalszy spadek cen żywca wołowego. W miesiącu tym w zakładach monitorowanych przez ZSRIR MRiRW bydło rzeźne skupowano przeciętnie po 5,83 zł/kg, o 1% taniej niż w kwietniu br. oraz o 7% taniej niż przed rokiem.

W celu przeciwdziałania znacznemu spadkowi cen w wyniku pandemii koronawirusa Komisja Europejska uruchomiła mechanizm dopłat do prywatnego przechowywania świeżego i schłodzonego mięsa z bydła w wieku ośmiu miesięcy lub więcej²¹. Od 7 maja do 5 czerwca br. do mechanizmu przystąpiło dziewięć krajów UE. W tym okresie do prywatnego przechowywania zaoferowano łącznie 1465 ton wołowiny, w tym najwięcej z Polski (442 tony). Wołowinę do prywatnego przechowywania zgłosiły także: Niderlandy (290 ton), Francja i Austria (po 220 ton), Hiszpania (163 tony), Niemcy i Włochy (po 40 ton), Łotwa (30 ton) oraz Irlandia (20 ton)²².

RYNEK DROBIU

Według prognozy USDA z kwietnia br. globalna produkcja mięsa kurzego w 2020 r. wzrośnie o 1,5%, do 100,5 mln ton. Podstawą prognozy wzrostu produkcji światowej mięsa kurzego jest przede wszystkim duża redukcja pogłowia trzody chlewnej w Chinach

spowodowana epidemią ASF. Sytuacja ta będzie skutkować prawdopodobnie bardzo dużym – blisko 13% wzrostem produkcji mięsa kurzego na rynku chińskim, przy jednoczesnym wzroście popytu na ten gatunek mięsa. Tendencje wzrostowe w produkcji mięsa kurzego przewidywane są również na rynkach pozostałych największych światowych producentów, tj. w USA i Brazylii²³.

KE prognozuje, że produkcja drobiu w UE w 2020 r. osiągnie 13,7 mln ton (w ekwiwalencie tuszek) i będzie o 1,2% większa niż w roku 2019. Tempo wzrostu produkcji będzie więc nieco wolniejsze niż w 2019 r., kiedy wynosiło 1,5%. Do spowolnienia tempa wzrostu produkcji przyczynią się ograniczenia w funkcjonowaniu gastronomii wprowadzone z powodu pandemii koronawirusa, co będzie miało wpływ na mniejszy popyt przede wszystkim na droższe gatunki mięsa drobiowego²⁴.

Do 2019 r. produkcja drobiu w Polsce wykazywała stały trend wzrostowy. Rozwój drobiarstwa wynikał przede wszystkim z możliwości lokowania krajowej produkcji na rynkach zagranicznych oraz – w mniejszym stopniu – z rosnącej konsumpcji wewnętrznej. Według szacunków analityków Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa produkcja drobiu w Polsce w 2019 r. osiągnęła ponad 2,7 mln ton (wbc.) i była o 4% większa niż w roku 2018.

Analitycy KOWR oceniają, że w 2020 r. produkcja drobiu w Polsce może się zmniejszyć o 5–8%. Do jej spadku przyczynią się przede wszystkim ograniczenia wprowadzone w eksporcie, szczególnie w drugim kwartale br. Mniejszy popyt eksportowy wynikający z wprowadzonych ograniczeń logistycznych na skutek pandemii koronawirusa spowoduje zmniejszenie produkcji przez krajowe zakłady drobiarskie.

Według danych KE w pierwszym kwar-

²⁰ Ceny żywca wołowego klasy R3 według EU Meat Market Observatory, data odczytu: 4.06.2020 r.

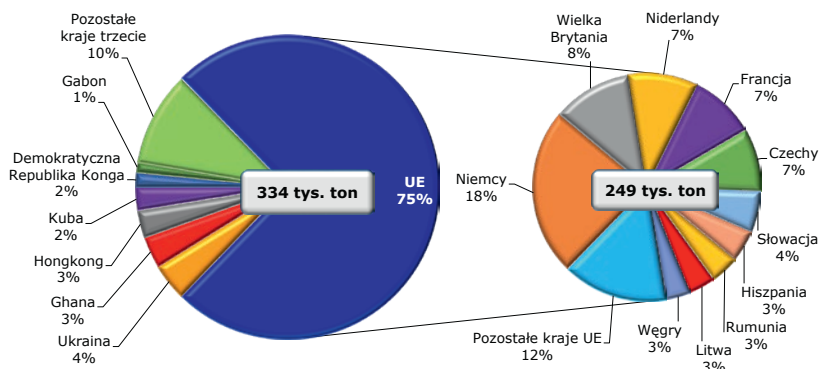
²¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/596 z dnia 30 kwietnia 2020 r. przyznające dopłaty do prywatnego przechowywania świeżego i schłodzonego mięsa z bydła w wieku ośmiu miesięcy lub więcej i ustalające z góry stawkę dopłat.

²² Meat Market Observatory, COVID-19: emergency private storage measures, data odczytu: 9.06.2020 r.

²³ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, April 2020.

²⁴ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020*, Spring 2020.

Kierunki eksportu mięsa drobiowego* z Polski w okresie I-III 2020 r.

* kod CN 0207

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

tale 2020 r. unijny eksport produktów drobiowych był o 18% mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 544 tys. ton. Głównymi kierunkami sprzedaży drobiu z UE do krajów trzecich były: Wielka Brytania (141 tys. ton), Filipiny (57 tys. ton), Ghana (51 tys. ton) oraz Ukraina (27 tys. ton)²⁵.

Eksport drobiu na rynki pozaunijne w całym 2020 r. wzrosło, ale jego dynamika będzie znacznie wolniejsza i wyniesie 1% (prognoza KE) wobec 6,7% w roku 2019. Główną przyczyną tak dużego spowolnienia tempa wzrostu eksportu będą ogniska grypy ptaków, zlokalizowane w niektórych rejonach UE. Skutkowało to będzie ograniczeniem importu drobiu z UE przez część krajów pozaunijnych²⁶.

W okresie styczeń–marzec 2020 r. Unia Europejska (według danych KE) zaimportowała 201 tys. ton produktów drobiowych, o 19% mniej niż przed rokiem. Drób sprowadzany był przede wszystkim z Wielkiej Brytanii (63 tys. ton), Brazylii (58 tys. ton), Tajlandii (41 tys. ton) i Ukrainy (23 tys. ton).

W pierwszym kwartale 2020 r. odnotowano pogorszenie wyników

w eksporcie drobiu z Polski. Wolumen eksportu drobiu w okresie od stycznia do marca br. wyniósł blisko 411 tys. ton (w ekwiwalencie tuszek) i był o 6% mniejszy niż przed rokiem²⁷. Największy wpływ na zmniejszenie wolumenu wywozu drobiu w pierwszym kwartale br. miało zamknięcie dla krajowych eksporterów części pozaunijnych rynków zbytu, spowodowane wykrytymi ogniskami grypy ptaków na niektórych obszarach Polski. Ponadto czynnikiem mającym ujemny wpływ na poziom eksportu były ograniczenia logistyczne w handlu międzynarodowym spowodowane pandemią koronawirusa. Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że eksport drobiu na rynek UE obniżył się o 3%, do 322 tys. ton, podczas gdy sprzedaż zagraniczna do krajów pozaunijnych uległa redukcji o 15%, do 88 tys. ton.

W pierwszym kwartale br. w strukturze asortymentowej eksportu produktów drobiowych z Polski udział mięsa wynosił 92%. Głównymi odbiorcami mięsa drobiowego z Polski były kraje UE (75% udziału w eksporcie – 249 tys. ton), m.in.: Niemcy (59 tys. ton), Wielka Bry-

tania (28 tys. ton), Niderlandy (25 tys. ton) oraz Francja i Czechy (odpowiednio 23 tys. ton i 22 tys. ton), a spoza UE – Ukraina (13 tys. ton) i Ghana (11 tys. ton). W 2020 r. według analityków KOWR eksport drobiu z Polski będzie o 10–15% mniejszy niż w roku 2019. Czynnikiem wpływającym ujemnie na wyniki w eksporcie będą ograniczenia w handlu międzynarodowym wprowadzone z powodu sytuacji epidemiologicznej w UE oraz w mniejszym stopniu restrykcje wprowadzane przez niektóre kraje trzecie na import drobiu z Polski w związku z występowaniem ognisk grypy ptaków. Czynnikiem łagodzącym zakres prognozowanego spadku eksportu będzie stopniowe znoszenie restrykcji w handlu międzynarodowym. Zgodnie z informacją Głównego Inspektoratu Weterynarii ograniczenia na import drobiu z Polski zostały zniesione przez Singapur oraz częściowo przez Hongkong.

W pierwszym kwartale 2020 r. pogorszyły się również wyniki w imporcie drobiu. Do Polski zaimportowano 36 tys. ton drobiu (w ekwiwalencie tuszek), o 21% mniej niż w porównywalnym okresie 2019 r.

Na rynku krajowym do połowy marca 2020 r., pomimo wystąpienia ognisk grypy ptaków w niektórych rejonach kraju, utrzymała się wzrostowa tendencja cen skupu kurcząt brojlerów. Wprowadzone w połowie marca br. ograniczenia logistyczne w handlu międzynarodowym oraz w funkcjonowaniu placówek żywienia zbiorowego na terenie Polski spowodowały zmniejszenie popytu na mięso drobiowe, co wpłynęło na spadek cen skupu kurcząt brojlerów trwający do końca kwietnia br. W maju 2020 r. ceny skupu kurcząt brojlerów odznaczały się niewielką tendencją wzrostową.

Według danych ZSRIR MRIRW w dniach 25–31 maja 2020 r. kurczęta brojlery sku-

²⁵ DG AGRI DASHBOARD: Poultry meat. European Commission z 3.06.2020 r.

²⁶ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, April 2020.

²⁷ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem drobiowym dotyczą drobiu domowego i produktów z tego drobiu, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0105, 0207 oraz 1602 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tuszek.

powano średnio w kraju po 3,02 zł/kg, o 3% drożej niż przed miesiącem. W odniesieniu do notowań sprzed roku poziom cen skupu kurcząt brojlerów był o 13% niższy.

RYNEK MLEKA I PRODUKTÓW MLECZNYCH

Unia Europejska, po Indiach, jest największym światowym producentem mleka. W 2020 r. produkcja mleka w UE-27 (według prognozy KE) prawdopodobnie wzrosła o 0,4%, do 152,5 mln ton. Przewidywany spadek pogłowia krów mlecznych (o 0,7% w relacji rok do roku, do 20,4 mln szt.) może zostać zrekompensowany dalszym wzrostem mleczności (o 1,1%, do 7366 kg/szt.). W konsekwencji unijne dostawy mleka do skupu w 2020 r. prawdopodobnie wzrosną o 0,4%, do 143,4 mln ton²⁸.

W Polsce w 2019 r. pogłowia krów mlecznych, po wzroście notowanym w latach 2017–2018, uległo obniżeniu. Według danych GUS w grudniu 2019 r. liczba tych zwierząt ukształtowała się na poziomie 2164,5 tys. szt., o 2,2% (o 49,6 tys. szt.) niższym niż w grudniu 2018 r.

W Polsce produkcja mleka należy do głównych kierunków produkcji rolniczej i od akcesji do UE wykazuje stopniowy wzrost. Od początku 2020 r. dostawy mleka do skupu, pomimo sezonowych wahań, utrzymują się na poziomie wyższym niż rok wcześniej. Według wstępnych danych GUS w okresie styczeń–kwiecień 2020 r. producenci do podmiotów skupujących dostarczyli ponad 4,0 mld litrów mleka, o 2,5% więcej niż w analogicznym okresie 2019 r. Notowany na początku 2020 r. dalszy wzrost dostaw mleka do przemysłu mleczarskiego wpływał stymulująco na wzrost krajowej produkcji masła. Z danych GUS²⁹ wynika, że w okresie styczeń–kwiecień 2020 r. wyprodukowano

blisko 85 tys. ton masła, o około 6% więcej niż przed rokiem.

Krajowe proskownie od początku 2020 r. utrzymywały produkcję odłuszczonego mleka w proszku na poziomie niższym niż rok wcześniej. W okresie styczeń–kwiecień 2020 r. wyprodukowano około 57 tys. ton OMP, o 6% mniej niż przed rokiem. W całym 2020 r. struktura towarowa produkcji artykułów mleczarskich będzie w znacznym stopniu determinowana przez koniunkturę na rynku globalnym.

Wyniki handlu zagranicznego branży mleczarskiej są w znacznym stopniu uzależnione od sytuacji na rynku światowym oraz od zmian w krajowej produkcji i skupie mleka. W pierwszym kwartale 2020 r. przychody branży mleczarskiej z eksportu produktów mlecznych utrzymywały się na poziomie nieznacznie wyższym niż w bardzo dobrym 2019 r. (578 mln euro). Ze wstępnych danych Ministerstwa Finansów wynika, że w okresie styczeń–marzec 2020 r. wartość wywiezionych artykułów mleczarskich z Polski osiągnęła poziom 580 mln euro (2,47 mld zł) i była nieco (o 0,3%) wyższa niż przed rokiem. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano 283 mln euro (1,20 mld zł), o 8% więcej³⁰.

W pierwszym półroczu 2020 r. krajowi przedsiębiorcy branży mleczarskiej stanęli w obliczu wyzwań związanych z rozprzestrzenianiem się koronawirusa. W pierwszej połowie roku trudno jest oszacować skalę wpływu pandemii na zapotrzebowanie rynku wewnętrznego na produkty mleczne, jednak niepewność co do rzeczywistego czasu jej trwania oraz możliwość spowolnienia rozwoju gospodarczego mogą osłabić popyt wewnętrzny, co będzie miało przełożenie na przetwórstwo, produkcję i import. W okresie letnim przewidywany jest sezonowy wzrost popytu na przetwory mleczne, ale skala tego

wzrostu może być ograniczana sytuacją dochodową ludności.

W Polsce ceny skupu mleka surowego od początku 2020 r. wykazywały spadek. Według danych GUS w kwietniu 2020 r. krajowi dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 132,89 zł/hl, o 2,9% mniej niż w marcu br. i o 2,2% mniej niż w kwietniu 2019 r.

W okresie styczeń–kwiecień 2020 r. średnia krajowa cena skupu mleka, w porównaniu z analogicznym okresem 2019 r., uległa obniżeniu o 1,5%, do 136,06 zł/hl, przy zwiększeniu skupu o 2,5%, do 4 mld litrów. W całym 2020 r. o utrzymaniu względnie opłacalnego poziomu cen surowca zadecyduje kondycja ekonomiczna globalnego rynku mleka.

Według danych Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) w maju 2020 r. ponownemu obniżeniu uległ indeks FAO, który obliczany jest na podstawie miesięcznych zmian cen eksportowych masła, serów, OMP i pełnego mleka w proszku (PMP). W maju 2020 r. indeks cen ukształtował się na poziomie 181,8 pkt., o 7% niższym niż w kwietniu 2020 r. (196,2 pkt.) i o blisko 20% niższym niż w maju 2019 r. (226,1 pkt.).

Obniżenie wskaźnika cen artykułów mleczarskich w maju 2020 r. było wynikiem spadku cen wszystkich monitorowanych produktów mlecznych, przy czym największe odnotowano w przypadku masła i sera. Obniżka cen masła była efektem sezonowego wzrostu dostaw, szczególnie w Europie, natomiast na spadek cen serów wpłynął mniejszy globalny popyt, przy zwiększonej podaży eksportowej z Oceanii pod koniec sezonu. W maju 2020 r., pomimo utrzymującej się wysokiej podaży pełnego i odłuszczonego mleka w proszku, notowania cen spadły tylko nieznacznie. Sytuacja ta była spowodowana wzrostem zainteresowania zakupem mleka w proszku, ze względu na niski poziom

²⁸ Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020, Spring 2020.

²⁹ Dane GUS – produkcja artykułów mleczarskich w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

³⁰ Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401–0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501.

cen na rynku międzynarodowym oraz wznowienie działalności gospodarczej w Chinach.

W Polsce ceny zbytu produktów mlecznych wykazują podobne tendencje jak ceny na rynku światowym. Notowany od początku 2020 r. spadek cen zbytu masła był wynikiem mniejszego popytu na tłuszcz mleczny na świecie. Według danych GUS w kwietniu 2020 r. cena zbytu masła w blokach wyniosła 16,53 zł/kg z VAT i była o 6% niższa niż przed miesiącem i o 14% niższa niż rok wcześniej. W kolejnych tygodniach 2020 r. masło ponownie potaniało. W zakładach mleczarskich objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW w dniach 25–31 maja 2020 r. masło w blokach zbywano

wirusa, wpływał na spadek krajowych cen tego produktu. W kwietniu 2020 r. producenci za ten rodzaj proszku mlecznego uzyskiwali 9,69 zł/kg z VAT, o 13% mniej niż w poprzednim miesiącu, ale o 21% więcej niż w kwietniu 2019 r. W kolejnych tygodniach maja 2020 r. notowano wzrost cen OMP. Według danych ZSRIR MRiRW w dniach 25–31 maja 2020 r. ceny OMP ukształtowały się na poziomie 9,14 zł/kg z VAT, o 6% wyższym niż przed miesiącem i o 7% wyższym niż w porównywalnym okresie 2019 r.

Ze względu na pogorszenie koniunktury na światowym rynku mleka, w następstwie pandemii COVID-19, Komisja Europejska uruchomiła mechanizmy

na każdy wniosek. Od 7 maja br. można składać do KOWR wnioski o zawarcie umowy na dopłaty.

Do 31 maja br. do prywatnego przechowywania w UE zaoferowano łącznie 5787 ton OMP z pięciu krajów członkowskich, w tym najwięcej z Portugalii (1825 ton) i Niemiec (2417 ton).

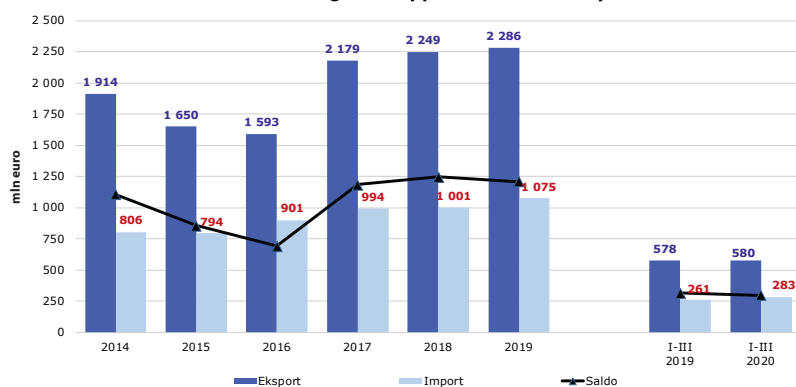
W Unii Europejskiej do 31 maja 2020 r. do prywatnego przechowywania zaoferowano także 36,8 tys. ton masła, w tym m.in. najwięcej w Niderlandach (12,5 tys. ton), Irlandii (9,0 tys. ton), Niemczech (7,8 tys. ton), Belgii (2,3 tys. ton) oraz na Litwie (1,3 tys. ton) i w Portugalii (1,1, tys. ton). Łącznie do mechanizmu przystąpiło czternaście krajów członkowskich.

Do 31 maja br. przedsiębiorcy zaoferowali do składowania w prywatnych magazynach 40,3 tys. ton serów. Do mechanizmu przystąpiło czternaście krajów UE. Limity serów przyznane poszczególnym państwom członkowskim wykorzystano już we Włoszech (12,7 tys. ton), Hiszpanii (4,6 tys. ton), Wielkiej Brytanii (4,5 tys. ton), Irlandii (2,2 tys. ton) i Szwecji (792 tony). Belgia wykorzystała 95% przyznanego limitu (1,1 tys. ton). Przedsiębiorcy w Polsce w ramach tego mechanizmu zgłosili 39 ton tego produktu³⁴.

W kolejnych miesiącach 2020 r. na zmiany krajowych cen produktów mlecznych duży wpływ będzie miał dalszy rozwój sytuacji epidemiologicznej na świecie, mający przełożenie na kondycję ekonomiczną globalnego rynku mleka³⁵.

Materiał opracował zespół Biura Analiz i Strategii KOWR: **Marzena Trajer, Ewa Bochińska, Paulina Kafarska, Martyn Mieczkowski, Maria Włodarczyk.**

Polski handel zagraniczny produktami mlecznymi*

*Kody CN 0401-0406, 2105, 350110

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, lata 2019–2020 – dane wstępne.

przeciętnie po 12,79 zł/kg z VAT, o 1,5% taniej niż miesiąc wcześniej i o 26% taniej niż przed rokiem.

Utrzymujący się od początku 2020 r. zmniejszony globalny popyt na odtłuszczone mleko w proszku, w wyniku wprowadzonych ograniczeń związanych z rozprzestrzenianiem się korona-

dopłat do prywatnego przechowywania masła³¹, OMP³² i serów³³. Maksymalna ilość serów, która może zostać objęta systemem prywatnego przechowywania w Polsce, wynosi 8277 ton. Minimalna ilość produktów objętych każdym wnioskiem wynosi dla serów – 0,5 tony, natomiast dla masła i OMP – po 10 ton

³¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/597 z dnia 30 kwietnia 2020 r. przyznające dopłaty do prywatnego przechowywania masła oraz ustalające z góry kwotę tych dopłat.

³² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/598 z dnia 30 kwietnia 2020 r. przyznające dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku oraz ustalające z góry kwotę tych dopłat.

³³ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/591 z dnia 30 kwietnia 2020 r. wprowadzające tymczasowy nadzwyczajny system dopłat do prywatnego przechowywania niektórych serów oraz ustalające z góry stawkę dopłat.

³⁴ Ilości OMP, masła i serów objęte prywatnym przechowywaniem według European Milk Market Observatory, COVID-19: emergency private storage measures, data odczytu: 4.06.2020 r.

³⁵ Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.

SUMMARY

Grzegorz Pięta, Acting Director General of the National Support Centre for Agriculture

The Director General invites you to read the issue.

Marcin Wroński, Deputy Director General of the National Support Centre for Agriculture

#BuyConsciously – how to identify certified foods?

The key to what Polish food should be like is consumer preferences, and these are determined, among others, by two factors: quality and safety. The National Support Centre for Agriculture shows under the slogan 'Poland tastes good' what certificates and markings to look for on product labels and how to understand this information. #BuyConsciously

POLISH PRODUCT – our choice matters

Polish consumers are paying more and more attention to the place of origin of the purchased products. The POLISH PRODUCT label makes it easier to search for products made in Poland using native raw materials. The article presents the next part of the information campaign implemented by the National Support Centre for Agriculture (KOWR).

Grzegorz Pięta, Acting Director General of the National Support Centre for Agriculture

The National Support Centre for Agriculture in 2019

The National Support Centre for Agriculture (KOWR), as an executive agency, performs tasks resulting from the state policy, in particular as regards the implementation and application of agricultural support instruments, promotion of agri-food products in Poland and abroad, active agricultural policy and rural development. We invite you to read the summary of activities in 2019.

Hanna Wojniak

Intervention measures aimed at balancing the market'

Aid for private storage is one of the elements of intervention on the agricultural markets of the European

Union. The intervention mechanisms currently implemented by the National Support Centre for Agriculture support the dairy and meat industries in connection with the crisis caused by the coronavirus pandemic.

Anna Dorota Gut

Food Aid Operational Programme 2014–2020

The National Support Centre for Agriculture implements the Food Aid Operational Programme 2014–2020. Year by year, the Programme is developing and expanding – the range of products is enriched, and their quality increases.

Emilia Olszewska-Brzezińska

Promotion funds in numbers

The National Support Centre for Agriculture operates ten funds for the promotion of agri-food products. From their establishment until the end of 2019, a total of more than PLN 513 million was paid into the accounts of the funds, and more than PLN 461 million was spent on the activities.

Ada Krzewicka

Exporter's guide. Types of foreign market entry strategies

The next episode of the guide series for exporters discusses foreign market entry strategies for companies. This issue presents advanced forms of a joint venture and foreign subsidiary.

The situation on agricultural markets

KOWR analysts discuss the situation on the main agricultural markets: cereals, pork, beef, poultry, milk and dairy products, and analyse trends in production, sales and consumption of agricultural and agri-food products.

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego	22 376-78-55
Biuro Administracyjne	22 376-74-10
Biuro Analiz i Strategii	22 376-72-29
Biuro Audytu i Kontroli	22 376-79-05
Biuro Finansowo-Księgowe	22 376-74-32
Biuro Prawne i Zamówień Publicznych	22 376-73-61
Biuro Teleinformatyki	22 376-70-24
Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 376-77-44
Departament Gospodarowania Zasobem	22 376-76-23
Departament Innowacji	22 376-71-30
Departament Interwencji Rynkowych	22 376-71-09
Departament Kształtowania Ustroju Rolnego	22 376-79-67
Departament Nadzoru nad Spółkami	22 376-77-76
Departament Rozwoju Rynku	22 376-70-50
Departament Wsparcia Eksportu	22 376-72-26
Departament Wspierania Konsumpcji	22 376-79-79
Departament Zagospodarowania Przejętego Mienia	22 376-77-19

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok

ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
85 664-31-50

OT Koszalin

ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Opole

ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Warszawa

pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Bydgoszcz

ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Kraków

ul. Mogilska 104
31-546 Kraków
12 424-09-40

OT Poznań

ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01

OT Wrocław

ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Częstochowa

ul. Jana III Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
34 378-20-36

OT Lublin

ul. Karłowicza 4
20-027 Lublin
81 532-21-12

OT Pruszcz Gdański

ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Gorzów Wlkp.

ul. Myśluborska 32
66-400 Gorzów Wlkp.
95 714-61-00

OT Łódź

ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Rzeszów

ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Olsztyn

ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-00

OT Szczecin

ul. Matejki 6B
71-615 Szczecin
91 814-42-00

**KUPUJĄC ŻYWNOSĆ Z TYM ZNAKIEM
MASZ PEWNOŚĆ, ŻE ZOSTAŁA WYTWORZONA W POLSCE
NA BAZIE KRAJOWYCH SUROWCÓW**

**PRODUKT
POLSKI**

#KUPUJŚWIADOMIE

**Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa**

www.gov.pl/produktpolski

